

JON

Qotei a tamo bulyosiq a gago ambleq di soqnej

¹ Tulaŋ nami iŋgi iŋgi kalil brantosaisonabqa Anjam a soqnej. Anjam a Qotei ombla soqneb. Anjam a segi Qotei. ² Tulaŋ nami Anjam a Qotei ombla soqneb. ³ Anjam a siŋgila ti soqnej. Siŋgila dena Qotei na iŋgi iŋgi kalil gereiyej. Iŋgi bei gam bei na brantosai. Iŋgi iŋgi kalil branteleŋeb qaji di Anjam a segi na gereiyej. ⁴ Anjam a segi ŋambile qa utru. ŋambile di puloŋ bul. ŋambile dena tamo uŋgasari naŋgi suwantnjreqnu. ⁵ Puloŋ di ambruq di suwaŋeqnu. Ambru na puloŋ di mosotqa keresai.

⁶ Tamo bei brantej aqa ñam Jon. Qotei na a qarinyonaq bej. ⁷ A bosiq a puloŋ qa anjam palontoqnej. Di kiyaaqa? Tamo uŋgasari kalil naŋgi aqa anjam qusib puloŋ qa naŋgo areqalo siŋgilatqajqa deqa. ⁸ Jon a puloŋ sai. A puloŋ qa anjam palontqajqa bej. ⁹ Puloŋ di puloŋ bole. A mandamq aisiqa tamo uŋgasari kalil naŋgi suwantnjreqnu.

¹⁰ Anjam a mandamq di soqnej. Aqa siŋgila na Qotei a mandam atej. Ariya tamo uŋgasari mandamq di soqneb qaji naŋgi a qa poinjrosai. ¹¹ A aqa segi qure utruq ainaqa aqa leŋ qujai naŋgi a areiyosai. ¹² Ariya tamo uŋgasari a areiyosib aqa ñam qa naŋgo areqalo siŋgilateb qaji naŋgi a na giltjnirnaqa naŋgi Qotei aqa aŋgro tiŋtiŋ branteb. ¹³ Ai abu na ŋambabtnjro qaji naŋgoq dena naŋgi Qotei aqa aŋgro brantosai. Naŋgo segi areqalo na naŋgi Qotei aqa aŋgro brantosai. Tamo bei aqa areqalo na dego naŋgi Qotei aqa aŋgro brantosai. Qotei a segi na marnaqa naŋgi aqa aŋgro tiŋtiŋ branteb.

¹⁴ Anjam di a tamo bulyosiqa gago ambleq di soqnej. Sonaqa iga aqa ñam koba ti aqa singila koba ti unem. A segi qujai Qotei aqa Ñiri. A iga qa are tulañ boleyeqnu. A segi anjam bole qa utru. ¹⁵ A qa nami Jon a anjam palontoqnsiqa endegsi leleñoqnej, “E nami maroqnem, ‘Tamo di a ijo qoreq na bqas. E ñambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulañ burbejunu.’”

¹⁶ Qotei aqa Ñiri a iga kalil qa are tulañ boleyeqnu. Aqa kumbra dena a na iga tulañ geregereigeqnu. ¹⁷ Bole, nami Qotei a Moses aqa wau na iga dal anjam egej. Ariya Yesus Kristus aqa wau na Qotei a iga qa are boleyosiqa anjam bole egej. ¹⁸ Tamo bei na Qotei aqa ulatamu unosai. Qotei aqa Ñiri a na qujai iga Qotei osorgej. Qotei aqa Ñiri a segi Qotei. A aqa Abu aqa areq di sosiq beteryejunu.

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹⁹ Bati bei Juda tamo kokba nanği na atra tamo ti Livai nanği ti qarınjnırnabqa Jerusalem qure uratosib Jon aqa areq gilsib nenemyeb, “Ni tamo yai?” ²⁰ Ariya Jon a anjam ulitosai. A segi qa ubtosiqa minjrej, “E Kristus sai.” ²¹ Onaqa nanği na olo nenemyeb, “Deqa ni tamo yai? Ni Elaija kiyo?” Onaqa a na minjrej, “Sai.” Onaqa nanği na olo nenemyeb, “Ni Qotei aqa medabu o tamo iga a qa tariñeqnum qaji tamo de kiyo?” Onaqa a na kamba minjrej, “Sai. E a sai.” ²² Deqa olo nenemyeb, “Ni tamo yai? Ni segi qa kiyersi mareqnum di geregere mergimqa iga olo aisim tamo nanği iga qarınğonub qaji di minjrqom.” ²³ Onaqa Jon na minjrej, “Nami Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam endegsi nenğrenyej, ‘Tamo bei a wadau sawaq di tulañ leleñoqnsim tamo unğasari nanği minjroqnqas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyeti.’” Aisaia a nami anjam degsi nenğrenyej. Gam gereiyqa tamo agi e segi.”

²⁴ Tamo nanği di Farisi nanği na qarınjnrbab Jon aqaq gileb. ²⁵ Deqa nanği olo Jon nenemyeb, “Ni Kristus sai. Ni Elaija sai. Ni Qotei aqa medabu o qaji tamo di sai. Deqa ni kiyaaqa tamo unğasari nanği yansnjreqnum?” ²⁶ Onaqa Jon na kamba minjrej, “E ya na nanği yansnjreqnum. Ariya nunğo ambleq di tamo bei unu. Ningi a qa qaliesai. ²⁷ A ijo qoreq na bqas. A ñam ti unu. E ñam saiqoji. Deqa e na a kanğalyqajqa e tamo bolesai.” ²⁸ Jon a Betani qureq di nanği anjam degsi minjroqnej. Betani qure di Jordan ya taqal beiq di unu. Dia Jon na tamo unğasari nanği yansnjroqnej.

Yesus a Qotei aqa Kaja Du

²⁹ Nebeonaqa Yesus a walweloşiq Jon aqa areq beqnaqa unşiq marej, “Ningi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du. A na qujai tamo unğasari mandamq endi unub qaji nanğo une kobotetnrqas. ³⁰ E tamo deqa nami endegsi merņgoqnem, ‘A ijo qoreq na bqas. E ģambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tularj burņbejunu.’ ³¹ E nami a qa qaliesai. Ariya Israel nanği a qa qalieqajqa deqa e bosim ya na tamo unğasari nanği yansnjreqnum.”

³² Jon a nanği degsi minjrşiq a olo minjrej, “Qotei aqa Mondor a laj qure uratoşiq binorj buloşiq mandamq aşıqa Yesus aqa gateq di awoonaq e unem. ³³ E nami Yesus qa qaliesai. Ariya Qotei ağı e ya na tamo unğasari nanği yansnjrqajqa qarınbej qaji a na merbej, ‘Ijo Mondor Bole a aisim tamo bei aqa gateq di awoamqa ni unqam. A na qujai Mondor aqa şıngila na tamo unğasari nanği yansnjroqnqas.’ ³⁴ Qotei na e degsi merbonaqa e tamo di unşim marem, ‘Bole, a Qotei aqa Ħiri.’ ”

Tamo qalub nanği Yesus dauryeb

³⁵⁻³⁶ Olo nebeonaqa Jon aqa anğro aiyel nanği ti koba na tigeleşonabqa Yesus a walweloşiq gileqnaqa Jon na unşıqa

nanġi aiyel minjrej, “Ninġi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du.”³⁷ Degsi minjrnaqa nanġi aiyel Jon dauryqa uratosib olo Yesus dauryosib gileb.³⁸ Onaqa Yesus a bulosiqqa nanġi aiyel a dauryosib beq nabqa unjr siqa nenemnjrej, “Ninġi aiyel kyaqa e daurbeq nub?” Onaqa minjeb, “Rabai, ni tal qabia unum?” Ñam “Rabai” di Hibru anjam. Gago anjam, “Qalie Tamo Koba.”³⁹ Onaqa Yesus na nanġi aiyel minjrej, “Ninġi bosib ijo tal uniy.” Onaqa nanġi Yesus dauryosib gilsib tal a soqnej qaji di uneb. Unsib seġ bati 4 onaqa bilaqtej deqa nanġi a ombla soqneb.

⁴⁰ Tamo aiyel Jon aqa anjam qusib Yesus dauryeb qaji bei aqa ñam Andru. A Saimon Pita aqa was.⁴¹ A Yesus uratosiq walwelosiq aqa was Saimon itosiq minjej, “Iga Mesaia unonum.” Ñam “Mesaia” di Hibru anjam. Gago anjam, “Kristus.”⁴² Degsi minjsiqa Saimon osiq Yesus aqa areq osi gilej. Onaqa Yesus na Saimon unsiqa minjej, “Ni Saimon. Ni Jon aqa ġiri. Bunuqna ino ñam Sifas mermoqnqab.” Ñam “Sifas” di Hibru anjam. Gago anjam, “Pita.” Aqa damu, “Meniġ.”

Yesus a Filip Nataniel wo nanġi metnjrej

⁴³ Olo nebeonaqa Yesus a Galili sawaq gilqa osiqa tamo bei aqa ñam Filip itosiq minjej, “Ni e daurbe.”⁴⁴ Filip a Betsaida qure qaji. Di Andru Pita wo nanġo qure utru.⁴⁵ Onaqa Filip a aisiqa tamo bei aqa ñam Nataniel itosiq minjej, “Ni au. Iga tamo a qa nami Moses marsiq dal anjamq di nengrenyey qaji a unonum. Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi dego a qa maroqnsib nengrenjyoqneb. Tamo di Yesus Nasaret qure qaji. A Josep aqa ġiri.”⁴⁶ Onaqa Nataniel na kamba Filip minjej, “Nasaret di qure kiñala. Di qure kobaquja sai. Tamo bole bei a qure dena brantqa kere kiyo?” Onaqa Filip na minjej, “Ni bosim tamo di unime.”

⁴⁷ Onaqa Nataniel a walweloſiq Yesus aqa areq beqnaqa unſiqa a qa marej, “Niſgi uniy. Tamo di a Israel tamo bolequja. A giſaj anjam maroſaieqnu.” ⁴⁸ Onaqa Nataniel na Yesus nenemyej, “Ni kiyersi e qa qalieonum?” Onaqa Yesus na kamba minjej, “Filip a ni metmoſaiſonaqa ni qura utruq di awesonamqa e ni numonum.” ⁴⁹ Onaqa Nataniel a Yesus aqa anjam di quſiqa minjej, “O Qalie Tamo Koba, ni degſi maronum deqa e poibqo, ni Qotei aqa Ũiri. Ni Israel naſgo Mandor Koba.” ⁵⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni qura utruq di awesonam e ni numonum e degſi ubtoſim mermonumqa ni quſim ino areqalo e qa ſiſgilatunum e? Di ijo ſiſgila kiſnala ſegi e babtonum. Bunuqna e ijo ſiſgila kokba babtoqnit ni unoqnqam.” ⁵¹ Oſiqa naſgi kalil minjrej, “Niſgi quiy. E bole merſgwai. E ſegi Tamo Anġro. Deqa bunuqna laſ waqamqa Qotei aqa laſ anġro naſgi ijo jejamuq na laſ qureq oqoqnsib olo mandamq aiyoqnib niſgi unjrqb.”

2

Tamo bei uſa baſ ojqa bati brantej

¹ Bati aiyel koboonaqa Kana qure agi Galili ſawaq di unu dia tamo bei uſa baſ ojqa bati brantej. Deqa tamo unġſari naſgi koroſib iſgi goiyeb. Anjam qariſyonab Yesus aqa ai a koro deq gilej. ² Yesus aqa anġro naſgi ti dego metjnrbab koro deq gileb. ³ Koroſib iſgi uyeqnaſqa wain ſaiinjrnaqa Yesus aqa ai na minjej, “Naſgi wain ſaiinjrqo.” ⁴ Onaqa Yesus na minjej, “Ai, di ino wau. Di ijo wau ſai. Ijo wauqa bati brantosaianu.” ⁵ Onaqa aqa ai na kaſgal tamo naſgi endegſi minjrej, “Yesus a anjam kiye merſgimqa di dauryiy.”

⁶ Tal dia ya nobu 6 kokba meniſ na gereiyo qaji ateleſonab ſoqneb. Juda naſgi Qotei pailyqa oqnsib ya nobu dena ya tigoqnsib naſgo baſ ti jejamu ti yaſnoqneb.

Deqa ya nobu di atelejonab soqneb. Ya nobu quja quja 100 lita. ⁷ Ariya Yesus na kanğal tamo nanğı minjrej, “Ya nobu di maqteleniy.” Onaqa nanğı ya nobuq di ya qamelenonab maqej. ⁸ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yiy.” Onaqa kanğal tamo nanğı Yesus aqa anjam di dauryosib ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yeb. ⁹ Ya di Yesus na bulyonaq wain babej. Wain babonaqa goiyo lanja a uyo oneiyosiq marej, “Endi wain bolequja.” Wain di qabe na bej di a qaliesai. Kanğal tamo ya tige b qaji nanğı segi qalie. Onaqa goiyo lanja a na tamo uña bañ oje b qaji di metonaq aqa areq bonaq minjej, ¹⁰ “Bati gaigai tamo nanğı ingi goiyoqnsib wain qaqañiñ bole namo tamo nanğı anainjreñab uyeqñub. Uyeqñab olo bunu wain qaqañiñ bolesai di anainjreñub. Ariya ni degyosai. Ni wain qaqañiñ bole tentosim namo wain qaqañiñ bolesai anainjronum uyonub olo bunu wain qaqañiñ bole anainjronum.”

¹¹ Yesus a Kana qureq di mañwa di babej. Kana qure ağı Galili sawaq di unu. A nami mañwa bei babtosaioqnej. Bati di qujai a na mañwa babtqa utru atej. Mañwa dena a na aqa segi ñam koba ti aqa singila koba ti boleq atej. Onaqa aqa anğro nanğı mañwa di unsibqa a qa nanğo areqalo singilateb.

¹² Ariya uña bañ ojqa bati di koboonaqa Yesus aqa was nanğı ti aqa anğro nanğı ti aqa ai koba na Kana qure uratosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib dia bati qudei soqneb.

Tamo nanğı atra tal miligiq di ingi ingi qarinyoqneb

¹³ Qotei a nami Israel nanğı Isip sawaq di padalqa laqñabqa nanğı eleñej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomonaqa Yesus a Jerusalem aiyej. ¹⁴ Aisiq atra tal kobaquja miligiq gilej. Gilsiqqa ñam atej di tamo nanğı

na makau ti kaja ti binon ti qarinyeqnabqa tamo qudei na awaiyeq nab unjrej. Silali piloqneb qaji tamo nanqi nanqo awo jaramq di awesosib silali pileq nabqa nanqi dego Yesus na unjrej. ¹⁵ Unjr siqa raunga osiq dena toqon gereiyosiq ganinyoqnsiq nanqi kalil nanqo kaja ti nanqo makau ti winjr naqa atra tal uratosib jaraiyeb. Silali piloqneb qaji tamo nanqi dego winjr siqa nanqo awo jaram bilbelyosiq silali bimblyetnjrej. ¹⁶ Osiqa tamo nanqi binon qarinyoqnsibqa dena silali oqneb qaji nanqi endegsi minjrej, “Ninqi binon di elejosib jaraiyiy. Ninqi na ijo Abu aqa tal endi ingi qarinyo tal bulyaib.” ¹⁷ Onaqa Yesus aqa anqro nanqi aqa kumbra di unsibqa Qotei aqa anjam bei nenqrenq di so qaji deqa olo are qaleb. Agi nami endegsib nenqrenqyeb, “O Abu, e ino tal qa tulan arearetbqo. Deqa e ino tal bole sqajqa singilaeqnum.”

¹⁸ Yesus na tamo nanqi di winjr naqa Juda tamo kokba nanqi unsibqa deqa nenemyeb, “Ni manwa kiye babtım dena iga poigwas, ni Qotei aqa ñam na kumbra endi yeqnum?” ¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninqi na atra tal kobaquja endi konqrontibqa bati qalub qa e olo tigeltqai.” ²⁰ Onaqa nanqi na minjeb, “Atra tal endi gereiyeq nab wausau 46 koboej. Ni kiyaaqa bati qalub qa olo tigeltqa maronum? Keresai.”

²¹ Yesus a atra tal qa marej di aqa segi jejamu sigitosiqa yawo anjam marej. ²² Deqa bunuqna a subq na tigelonaqa aqa anqro nanqi aqa anjam deqa olo are qalsibqa Qotei aqa anjam nami nenqrenqyeb qaji deqa poinjr naqa Yesus qa nanqo areqalo singilateb.

Yesus a tamo kalil nanqo kumbra qa qalie bole

²³ Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laq nabqa nanqi elenej. Deqa olo are qalqajqa yori bati

brantonaqa Yesus a Jerusalem di sosisqa manjwa babteq-naqa tamo ungasari tulanj gargekoba nanği unoqnsib aqa ñam qa nanjo areqalo singilatoqneb. ²⁴ Ariya Yesus a nanği areinjrosai. A tamo kalil nanği qa qalie bole. ²⁵ A powo bei qa truquosaieqnu. Deqa tamo bei na tamo nanği qa ubtosim Yesus minjaiq. A segi tamo nanjo areqalo qalie bole.

3

Nikodemus a qolo Yesus ombla anjam qaireb

¹ Jerusalem dia tamo bei soqnej aqa ñam Nikodemus. A Farisi tamo. A Juda nanjo gate bei. ² A qolo Yesus aqa areq bosiq a minnej, “O Qalie Tamo Koba, iga qalieonum, ni powo tamo bole. Ni Qotei aqaq na bem. Qotei a ni singila emosai qamu manjwa ni yeqnum qaji di ni babtqa keresai qamu.”

³ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Tamo bei a angro mom bunuj bulosim ñambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai. Deqa a Qotei unqa keresai.” ⁴ Onaqa Nikodemus na nenemyej, “Tamo a qeliqo di a kiyersim olo aqa ai miligiq aisim angro mom bulosim ñambabqas?”

⁵ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Tamo bei a ya na ti Qotei aqa Mondor na ti angro mom bunuj bulosim ñambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai. ⁶ Ningi nunjo ai abu nanjo jejamuq dena ñambabeqnuq deqa ningi mandam tamo unub. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo bei ñambabtqas di a mondor ti sqas. ⁷ E ni mermonum, ‘Ningı angro mom bunuj bulosib ñambaboıy.’ Ni ijo anjam di qusim prugugetaim. ⁸ Jagwa a segi puyoqnsıqa sawa sawaq gileqnaqa ni aqa anjam ato queqnum. Ariya a qabe na kiyo boqnsıq qabıteqnu di ni

qaliesai. Tamo kalil Qotei aqa Mondor aqa siŋgila na angro mom bunuj bulosib ŋambabeqñub qaji naŋgi kere dego.”

⁹ Onaqa Nikodemus na olo Yesus nenemyej, “Kumbra di kiyersi brantqas?” ¹⁰ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni Israel naŋgo qalie tamo koba. Ni kiyaaqa ijo anjam endeqa poimosai? ¹¹ E bole mermqai. Anjam iga qalieonum qaji deqa mareqñum. Kumbra iga uneqñum qaji deqa saeqñum. Ariya niŋgi gago anjam endi ojosaieqñub. ¹² Endego e mandam qa anjam merŋonumqa niŋgi qusib nuŋgo areqaloq di siŋgilatosai. Deqa e laŋ qure qa anjam dego merŋit niŋgi kiyersib nuŋgo areqaloq di siŋgilatqab? ¹³ Tamo bei a laŋ qureq oqosai. E Tamo Angro e segi qujai laŋ qureq dena mandamq aiyem. ¹⁴ Nami Moses a wadau sawaq di sosiqa a amal sigitosiq soqtosiq gaintej. Dego kere e Tamo Angro soqtbosib gaintbqab. ¹⁵ Amqa tamo kalil e qa naŋgo areqalo siŋgilatqab qaji naŋgi ŋambile gaigai sqab.

¹⁶ “Qotei aqa Ŋiri qujai unu. Qotei na tamo uŋgasari kalil mandamq endi unub qaji naŋgi tulaŋ qalaqalainjrsiq deqa aqa segi Ŋiri qujai di naŋgi enjrej. A endegsi are qalej, ‘Tamo uŋgasari naŋgi ijo Angro qa naŋgo areqalo siŋgilatqab di naŋgi padalqasai. Naŋgi ŋambile gaigai sqab.’ Qotei a degsi are qalsiq deqa aqa segi Ŋiri qujai naŋgi enjrej. ¹⁷ Qotei a tamo uŋgasari mandamq endi unub qaji naŋgo une qa peginjrqqa marsiq aqa Ŋiri qarinyosai. A naŋgi eleŋam naŋgi padalaib deqa osiq aqa Ŋiri qarinyonaq mandamq aiyej. ¹⁸ Tamo uŋgasari Yesus qa naŋgo areqalo siŋgilateqñub qaji naŋgi Qotei na peginjrqasai. Ariya tamo uŋgasari Yesus qa naŋgo areqalo siŋgilatosaiieqñub qaji naŋgi Qotei na peginjrqas. Di kiyaaqa? Naŋgi aqa segi Ŋiri qujai aqa ñam qa naŋgo areqalo siŋgilatosai deqa. ¹⁹ Qotei na tamo uŋgasari naŋgi di peginjrqas di aqa utru agiende. Puloŋ a mandamq

ainaqa nanği amburu qa arearetnjroqnej. Nanği pulonj qa arearetnjrosaiioqnej. Di kiyaaqa? Nanği kumbra uge yoqneb deqa. ²⁰ Tamo unğasari kalil kumbra uge yeqnub qaji nanği pulonj jeuteqnub. Nango kumbra uge di pulonj na boleq ataim deqa nanği pulonj aqaq bosaieqnub. ²¹ Ariya tamo unğasari anjam bole dauryeqnub qaji nanği pulonj aqaq beqnub. Boqnsib wau bole bole yeqnabqa tamo nanği unoqnsib mareqnub, ‘Bole, nanği Qotei aqa siñgila na wau di yeqnub.’ ”

Jon yansnjro qaji a Yesus qa anjam palontoqnej

²² Bati bei Yesus aqa anğro nanği ti walwelosib Judia sawaq gileb. Gilsib dia sosibqa Yesus na tamo unğasari nanği yansnjroqnej. ²³ Jon yansnjro qaji a Ainon qureq di sosiqa a dego tamo unğasari nanği yansnjroqnej. Ainon qure di Salim qure jojomq di unu. Dia ya koba soqnej deqa tamo unğasari nanği Jon aqa areq beqnabqa a na yansnjroqnej. ²⁴ Herot na Jon tonto talq di waiyosaisoqnej deqa Jon a kumbra di yoqnej.

²⁵ Bati bei Jon aqa anğro qudei nanği Juda tamo bei ti jejamu yanso kumbra qa anjam na qotoqneb. ²⁶ Osib nanği Jon aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, nami tamo ni ombla Jordan ya taqal beiq di sosibqa ni a qa anjam maroqnem qaji bini tamo unğasari kalil nanği aqa areq gileqnabqa a na yansnjreqnu. Nanği inoq bosaieqnub.”

²⁷ Onaqa Jon na kamba minjrej, “Qotei lanj qureq di unu qaji a na iga inği bei egwasai di iga inği bei oqa keresai.

²⁸ Ningi segi ijo anjam bei quoqneb. Agi e merņgoqnem, ‘E Kristus sai. Qotei na e namoqna qarınbonaq e Kristus bqajqa gam gereiyetem.’ ²⁹ Tamo unğa banj ojqsas qaji a segi na unğa di oqas. Aqa was a lanğa qalaq di tigelesosimqa tamo unğa banj ojjo qaji aqa anjam quoqnqas. Qusimqa tulanğ areboleboleiyqas. Dego kere e bini tulanğ areboleboleibqo.

³⁰ Kristus aqa ñam tulañ kobaqas. Ijo ñam aguq aiqas.” Jon na aqa anğro nañgi degsi minjrej.

³¹ Tamo lañ qureq di sosiqa dena mandamq aiyej qaji a na inği inği kalil tulañ buñjrejunu. Mandam qaji tamo uñgasari nañgi mandam endeqa kumbra yoqnsib anjam mareqnu. Ariya tamo lañ qureq di sosiqa dena mandamq aiyej qaji a na inği inği kalil tulañ buñjrejunu. ³² Kumbra a uneqnu qaji a deqa saeqnu. Anjam a queqnu qaji di a na babtosiq mareqnu. Ariya mandam qaji tamo uñgasari nañgi aqa anjam di ojosaieqnu. ³³ Tamo uñgasari Yesus aqa anjam di ojeqnu qaji nañgi a qa nañgo areqalo siñgilateqnsib mareqnu, “Bole, Qotei a anjam bole qa utru.” Nañgi degsib mareqnu. ³⁴ Tamo Qotei na qarinyej qaji a Qotei aqa anjam babtosiq mareqnu. Di kiyaaq? Qotei na aqa Mondor a torei yekritej deqa. A na aqa Mondor potosiq taqal bei segi Yesus yosai. ³⁵ Abu na aqa segi Ñiri qalaqalaiyeqnu deqa a na inği inği kalil aqa banq di ateleñej. ³⁶ Tamo uñgasari Qotei aqa Ñiri qa nañgo areqalo siñgilateqnu qaji nañgi ñambile gaigai sqab. Ariya tamo uñgasari Qotei aqa Ñiri aqa anjam dauryqa urateqnu qaji nañgi ñambile itqasai. Qotei aqa minjin nañgoq di sqas.

4

Yesus a Samaria uya bei wo anjam maroqneb

¹⁻³ Farisi nañgi endegsib queb, “Yesus a Jon buñyosiqa tamo uñgasari tulañ gargekoba yansnjreqnaqa nañgi a dauryeqnu. Jon a tamo gargekoba yansnjrosaiqnu.” Farisi nañgi degsib queb. Bole, Yesus a segi na tamo uñgasari nañgi yansnjrosaiqnej. Aqa anğro nañgi na yansnjroqneb. Tamo Koba Yesus a qalieej, Farisi nañgi degsib queb. Deqa a Judia sawa uratosiqa olo Galili sawaq gilej. ⁴ A gam dauryosiqa Samaria sawa amble potosiqa walwelosiq gilej.

⁵ Gilsiq Samaria nanngo qure kiñala bei aqa ñam Sikar di brantej. Qure qalaq di mandam mutu bei soqnej. Mandam mutu di Jekop a nami aqa njiri Josep yej. ⁶ Ya uyqajqa sub dia soqnej. Ya sub di Jekop a nami bogej qaji. Yesus a walweloq qanam jige seŋ bati 12 onaqa aqa jejamu asgiyonaqa aqaratqa osiqa ya sub qalaq di awoej.

⁷⁻⁸ Onaqa aqa angro nanŋi inŋi awaiyqa marsib qure miligiq aiyeb. Aiyeq nabqa Samaria uña bei a ya tugwajqa bej. Bonaqa Yesus na minnej, “Ya gamban tigsim e anaibe.” ⁹ Onaqa Samaria uña dena Yesus kamba minnej, “Ni Juda tamo. E Samaria uña. Deqa ni kiyaa e merbonum, ‘Ya gamban tigsim e anaibe?’” Uña na degsiqa Yesus minnej. Di kiyaa? Juda nanŋi Samaria nanŋi ti koba na anjam marosaieq nub. ¹⁰ Onaqa Yesus na uña di minnej, “Ni inŋi bole Qotei na laña emqajqa di qalieosim qamu tamo ni na ya tigsim anaiyqajqa mermqo qaji a qa poimqo qamu ni e merbimqa ñambile gaigai sqajqa ya anaimonum qamu.” ¹¹ Onaqa uña dena minnej, “O Tamo Koba, ni ya tugwajqa gamban saiqoji. Ya sub endi tulan guma koba. Deqa ni qabe na ñambile gaigai sqajqa ya di oqam?” ¹² Gago moma utru Jekop a nami ya sub endi bogsiqa gago moma nanŋi enjrej. A sub endena ya uyoqnej. Aqa angro nanŋi ti aqa makau ti aqa kaja ti nanŋi dego sub endena ya uyoqneb. Ni na gago moma utru Jekop bunyqam kiyo?” ¹³ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Tamo nanŋi sub endena ya uyoqnqab di nanŋi olo bunu ya qarnjroqnqas. ¹⁴ Ariya e na tamo nanŋi ya anainjrqai di nanŋi bunu ya qarnjrqasai. Ya e na anainjrqai di nanŋi uyibqa nanngo are miligiq di ya ani bul polyoqnimqa nanŋi ñambile gaigai sqab.” ¹⁵ Onaqa uña dena Yesus minnej, “O Tamo Koba, ni na ya di anaibimqa e olo ya qarboqnqasai. Amqa e olo bosiy sub endena ya tugoqnqasai.”

¹⁶ Onaqa Yesus na minnej, “Ni mati aisim ino gumbulun

metosim ningi ombla endeq boiy.” ¹⁷ Onaqa uña na minjej, “E gumbuluñ saiyoji.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni gumbuluñ saiyoji di kere maronum.” ¹⁸ Ni nami gumbuluñ 5 osim uratnjrem. Ariya tamo ni bini ombla unum qaji di ino gumbuluñ sai. Deqa ino anjam di bole.” ¹⁹ Onaqa uña dena minjej, “O Tamo Koba, ni anjam di ubtosim merbonum deqa e poibqo, ni Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” ²⁰ Gago moma nanği nami manaq endi korooqnsib Qotei qa louoqneb. Ariya Juda nanği mareqnub, ‘Qotei qa louqajqa sawa qujai agi Jerusalem.’”

²¹ Onaqa Yesus na olo minjej, “O uña, e ni anjam bei mermit ni qusim poimeme. Anjam agiende. Bati bei brantimqa manaq endi ningi Abu qa louoqnqasai. Jerusalem dia dego ningi Abu qa louoqnqasai.” ²² Ningi Samaria qaji. Deqa ningi Abu qa loueqnub qaji a qa geregere poingosai. Ariya iga Juda qaji. Deqa iga Abu qa loueqnum qaji a qa geregere poigeqnu. Di kiyaaqa? Abu na tamo unğasari nanği elenqajqa utru agi Juda iga segi. ²³ Ariya bati bei brantimqa tamo nanği Mondor na ti anjam bole na ti Abu qa louoqnqab. Osib nanço lou dena nanği Abu qa bole louoqnqab. Yim Abu a nanği qa tulañ areboleboleiyqas. Bati di agi brantqo. ²⁴ Qotei a segi Mondor. Deqa tamo nanği Qotei qa louqa oqnsib Mondor na ti anjam bole na ti louoqnqab di nanği Qotei qa bole louoqnqab.” ²⁵ Onaqa uña dena Yesus minjej, “E qalie, Mesaia a bqas.” “Mesaia” di Hibru anjam. Gago anjam, “Kristus.” Osiaqa Yesus minjej, “Mesaia a bosimqa Qotei aqa anjam kalil ubtosim mergekritqas.” ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Mesaia agi e segi. Aqo ombla anjam mareqnum.”

²⁷ Yesus a uña degsi minjnaqa aqa anğro nanği olo qureq na bosibqa a uña de wo anjam mareqnab unsibqa tulañ prugugeteb. Ariya nanği Yesus nenemyosai, “Ni kiyaaqa uña de wo anjam mareqnub?” Degyosai. ²⁸ Onaqa uña

dena aqa ya nobu uratosiqa olo qure miligiq aisiqa tamo ungasari nanği minjrej, ²⁹ “Niği bosib tamo di uniy. E kumbra nami yoqnem qaji di a na ubtekritqo. Tamo di a Kristus kiyo?” ³⁰ Degsi minjrnaqa nanği qure uratosib Yesus unqajqa beb.

³¹ Beq nabqa Yesus aqa anğro nanği na minjeb, “O Qalie Tamo Koba, ni bosim inği uye.” ³² Onaqa Yesus na minjrej, “Ijo inği uyo bei unu di niği qaliesai.” ³³ Onaqa aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Tamo bei na inği bei osi bosiq anaiyqo kiyo?” ³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei e qarınbej qaji aqa areqalo e dauryosiy aqa wau kobotqai. Ijo inği uyo bole agide.

³⁵ “Niği mareqnub, ‘Bai qolqe koboeqnaqa inği melieqnu.’ Niği degsib mareqnub. Ariya e na niği yawo anjam bei endegsi mernğwai. Niği inği wauq di njam atsib inği meliosiq unu di unqab. ³⁶ Tamo inği meli gentoqnsib koroiyeqnub qaji nanği awai eqnub. Nanğo awai agi nanği nambile gaigai sqab. Deqa tamo nanği inği yageqnub qaji ti tamo nanği inği meli genteqnub qaji ti koba na areboleboleinjrqs. ³⁷ Deqa anjam endi bole, ‘Tamo bei na inği yagwas. Olo tamo bei na inği meli gentqas.’ ³⁸ E niği qarınğonumqa gilsib wau niği na wauosai qaji dena inği eleñeqnub. Tamo qudei nanği nami waukobaeb. Ariya niği laña gilsib inği eleñeqnub.”

³⁹ Uña dena Samaria tamo ungasari gargekoba qure dia soqneb qaji nanği Yesus qa sainjrnaq qusibqa Yesus qa nanğo areqalo singilateb. Di kiyaya? Uña na minjrej, “Kumbra kalil e nami yoqnem qaji di tamo dena ubtekritqo.” ⁴⁰ Degsi minjrnaq qusibqa Yesus aqa areq bosib minjeb, “Ni gago qureq endi iga koba na sqom.” Degsi minjnabqa Yesus a bati aiyel nanğo qureq di soqnej. ⁴¹ Sosiqa Qotei aqa anjam palonteqnaqa tamo ungasari gargekoba nanği aqa anjam quoqnsib poinjreqnaqa a

qa nanngo areqalo singilatoneb. ⁴² Deqa nanngi na uña di minjeb, “Ni Yesus qa anjam mergonam qusim gago areqaloq di singilatam. Singilatosim sonamqa a segi na olo anjam mergwo qusim turtosim gago areqalo a qa torei singilatonum. Osim deqa iga endegsi poigwo, ‘Bole, Yesus a na qujai tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi elenqas.’”

Yesus na Rom nanngo tamo gate aqa njiri boletej

⁴³ Onaqa bati aiyel koboonaqa Yesus a qure di uratosiqa walwelosiq Galili sawaq gilej. ⁴⁴ A segi nami endegsi marej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nanngi aqa anjam quetqa asginjrqas. Deqa a qure dia ñam saiqoji sqas.”

⁴⁵ Yesus a Galili sawaq di brantonaqa tamo ungasari sawa dia soqneb qaji nanngi a qa tulan areboleboleinjrej. Di kiyaaqa? Nami Juda nanngo yori bati koba qa Yesus a Jerusalem dia manwa babteqnaq nanngi unoqneb deqa.

⁴⁶ Ariya Yesus a olo Kana qureq aiyej. Qure di agi Galili sawaq di unu. Qure dia nami Yesus a ya bulyonaqa wain babej. Aisiq di sonaqa Kaperneam qureq di Rom nanngo mandor aqa tamo gate bei aqa njiri makobaiyonaq ñeiesoqnej. ⁴⁷ Deqa tamo gate di Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di soqnej di qusiqa walwelosiq aqa areq aisiq pailosiq minnej, “O Tamo Koba, ijo angro a moiqa laqnu. Deqa ni bosim a boletime.” ⁴⁸ Onaqa Yesus na tamo di minnej, “Ninngi ijo manwa bei nunngo ñamdamu na unqasai di ninngi e qa nunngo areqalo singilatqasai.”

⁴⁹ Onaqa tamo dena olo Yesus minnej, “O Tamo Koba, ni boqujat. Ijo angro a moiyo uge.” ⁵⁰ Onaqa Yesus na minnej, “Ni gile. Endego ino angro a boleqo ñambile unu. A moiqasai.” Onaqa a Yesus aqa anjam di qusiqa bole qa marsiq gilej.

⁵¹ A gileqnaqa aqa kanjal tamo qudei nanji aqa talq dena bosib gamq di turosib minjeb, “Ino angro a boleosiq nambile unu.” ⁵² Onaqa a na nenemnjrej, “Sej bati gembu a boleqo?” Onaqa minjeb, “Ya qanam sej bosiq inji uyo bati tinjonaqa aqa jejamu kanjan koboonaqa a boleej.” ⁵³ Degsi minjnabqa a qalieej, sej bati deqa tintinj Yesus na minjej, “Endego ino angro a boleqo nambile unu. A moiqasai.” A degsi qalieosiq deqa a Yesus qa aqa areqalo singilatej. Tamo kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanji dego Yesus qa nanjo areqalo singilateb. ⁵⁴ Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di sosiq bati deqa a manwa di yej. A nami Galili sawaq di manwa bei yosaiqnej. Aqa manwa qujai nami yej qaji agi a ya bulyonaq wain babej.

5

Yesus a ma tamo bei boletej

¹ Bati bei Yesus a Juda nanjo yori bati koba unqa marsiqa Jerusalem aiyej.

² Jerusalem dia ya kuru bei soqnej. Ya kuru di kaja nanjo siranme qalaq di soqnej. Ya kuru di aqa nam Betesda. Di Hibru anjam na mareq nub. Ya kuru areqsi jagwa oqajqa tal kiñilala 5 soqneb. ³ Tal dia tamo ma ti, tamo nam qandimo, tamo singa uge, tamo jejamu lainjro qaji tulan gargekoba soqneb. Nanji ya anjilqajqa tarinoqneb. ⁴ Bati qudei Tamo Koba aqa lan angro ya kuru miligiq aiyoqnsiqa ya enteqnaqa anjiloqnej. Ya anjiloqnimqa tamo a namo yaq aiqas qaji aqa ma koboqas. Utru deqa nanji ya anjilqajqa tarinoqneb.

⁵ Ariya bati deqa tamo bei wausau 38 ma ti soqnej qaji a dia tarinoqnej. ⁶ Onaqa Yesus na tamo di neiesonaq unsiqa a bati olekoba ma de ti soqnej di qalieosiqa nenemyej, “Ni boleqajqa are unu e?”

⁷ Onaqa minjej, “O Tamo Koba, ya anñiloqnmqa tamo yai na e aqaryaibosim urur yaq osi aiqas? Tamo dego bei sosai. E aiqa yeqnam ma tamo qudei nanği e bunbo-qnsib namo yaq aiyeqñub.” ⁸ Onaqa Yesus na minjej, “Ni tigelosim ino sapera qoboyosim walwel.” ⁹ Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa jejamu boleonaqa a tigelol-qujatosisq aqa sapera qoboyosiqa walwelosiq gilej.

Bati di Juda nanžo yori bati. ¹⁰ Deqa Juda tamo kokba nanği na tamo boleej qaji di unsib minjeb, “Bini yori bati. Iga wauqa getento. Deqa ni ino sapera qoboyaim.” ¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, “Tamo e boletbqo qaji a na merbqo, ‘Ni ino sapera qoboyosim walwel.’” ¹² Degsi minjrnaqa nanği na nenemyeb, “Tamo yai na ni mermqo, ‘Ni ino sapera qoboyosim walwel?’” ¹³ Onaqa a na minjrej, “Tamo e boletbqo qaji aqa ñam di e qaliesai.” A nanği degsi minjrej. Di kiyaaqa? Tamo gargekoba sonab Yesus a nanžo ambleq na ulañej.

¹⁴ Onaqa nebeonaqa Yesus a atra tal miligiq gilsiq tamo di itosiq minjej, “Ni que. E ni boletmonum deqa ni olo une bei ataim. Gulbe kobaquja bei ino jejamuq di olo branto uge.” ¹⁵ Onaqa tamo di aisiqa Juda tamo kokba nanği minjrej, “Tamo e boletbej qaji agi Yesus.”

¹⁶ Onaqa Juda tamo kokba nanği Yesus ugeugeiyqajqa maroqñeb. Di kiyaaqa? A mañwa di yori bati qa yoqnej deqa. ¹⁷ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo Abu a nami gaigai wauoqnej agi bini wauoqnsiq unu. Deqa e dego waueqñum.” ¹⁸ Onaqa Juda tamo kokba nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanği a qalib moiqaqqa torei siñgilaoqñeb. Di kiyaaqa? A yori bati segi gentosai. A dego marej, “Qotei a ijo Abu.” Aqa anjam dena a segi qa marej, “Aqo Qotei wo ombla kerekere.”

Yesus a Qotei aqa ñjiri

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merngwai. E Qotei aqa ņiri. E ijo segi areqalo na kumbra bei yqa keresai. Kumbra ijo Abu na yeqnaq e uneqnum qaji di e dego yeqnum. ²⁰ E ijo Abu aqa ņiri. Deqa a na e qalaqalaiboqnsiqa kumbra kalil a yeqnu qaji di e olo osorbeqnu. Bunuqna a kumbra tulaŋ singila kokba dego osorboqnaqas. Yim niŋgi unsib tulaŋ prugwab. ²¹ Ijo Abu na tamo moreŋo qaji naŋgi olo ŋambile enjroqnsiqa subq na tigeltjreqnu. Deqa e Qotei aqa ņiri e kamba dego ijo segi areqalo na tamo naŋgi ŋambile enjreqnum. ²² Ijo Abu na tamo naŋgo une qa naŋgi peginjrosaieqnu. Wau di a na e ebej. E Qotei aqa ņiri deqa e na tamo naŋgo une qa naŋgi peginjreqnum. ²³ E wau di yeqnum. Di kiyaaqa? Tamo kalil naŋgi ijo ņiam soqtetboqnajqa deqa. Agi naŋgi ijo Abu aqa ņiam soqteqnu dego kere. Tamo a ijo ņiam soqtetbosaieqnu di a ijo Abu e qarinjbej qaji aqa ņiam dego soqtosaieqnu.

²⁴ “E bole merngwai. Tamo a ijo anjam qusim ijo Abu e qarinjbej qaji a qa aqa areqalo singilatqas di a ŋambile gaigai sqas. Deqa e aqa une qa pegiyqasai. A moiyo gam uratosim olo ŋambile oqas.

²⁵ “E bole merngwai. E Qotei aqa ņiri. Bati bei brantimqa tamo ungasari moreŋo qaji naŋgi ijo kakro qusib ŋambile oqab. Bati di agi brantqo. ²⁶ Ijo Abu a segi ŋambile qa utru. E aqa ņiri. A na e singila ebej deqa e dego ŋambile qa utru. ²⁷ E Tamo Angro unum deqa ijo Abu na e singila ebej. Singila dena e na tamo ungasari naŋgo une qa peginjreqnum. ²⁸ Niŋgi ijo anjam di qusib tulaŋ prugaib. Bati bei brantimqa tamo ungasari kalil subq di unub qaji naŋgi ijo kakro quqwab. ²⁹ Qusib olo sub uratosib tigelqab. Tamo ungasari kumbra bole bole yeqnu qaji naŋgi tigelosib ŋambile sqab. Tamo ungasari kumbra uge uge yeqnu qaji naŋgi tigelabqa e na naŋgi

peginjrsiy padaltnjrqai.”

Tamo qudei na Yesus aqa ñam ubteqñub

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “E ijo segi areqalo na wau bei yqa keresai. Ijo Abu na e anjam merbeqnaq quoqñsim tamo ungasari nañgi peginjreqnum. E kumbra tiñtiñ na nañgi peginjreqnum. E ijo segi areqalo dauryosaieqnum. Ijo Abu e qarinqbej qaji aqa areqalo dauryeqnum.

³¹ “E segi na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di tamo nañgi bole qa maraib. ³² Tamo bei unu agi Qotei. A dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiq mareqnu. E qalieonum, anjam a mareqnu qaji di bole.

³³ “Ninggi na tamo qudei qarinqjrnab Jon aqaq gilnabqa a anjam bole ubtosiq minjroqnej. ³⁴ Bole, mandam tamo bei na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtqa keresai. Ariya Qotei na ninggi elenqajqa deqa e ninggi Jon qa merngonum. ³⁵ Jon a ñam puloñ bul sosiqa tamo ungasari nañgi suwantnjreqnaqa ninggi aqa suwañoq di sokiñalayoqñsib areboleboleinqnej.

³⁶ “Ijo anjam e ubtosim mareqnum qaji di anjam kobaquja. Anjam dena Jon aqa anjam tulañ buñyejunu. Di kiyaaqa? Wau kalil ijo Abu na ebej qaji di e yeqnam tamo ungasari nañgi unoqñsib endegsi poinjreqnu, bole, ijo Abu na e qarinqbonaq bem. ³⁷ Ijo Abu e qarinqbej qaji a e qa anjam ubtosiq mareqnu. Ariya ninggi aqa kakro nami quosaioqñeb. Aqa ulatamu dego ninggi nami unosaiioqñeb. ³⁸ Qotei aqa anjam dego nungo are miligiq di sosai. Tamo Qotei na qarinqyonaq mandamq aiyej qaji aqa anjam ninggi nungo areqaloq di singilatosaieqñub.

³⁹ “Bole, ninggi Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di sisiyoqñsib peleieqñub. Ninggi are qaleqñub, anjam dena ninggi ñambile gaigai sqab. Ariya anjam di e ubtosiq

mareqnu. ⁴⁰ Ningi kiyaqqa n̄ambile oqajqa are qaloqnsib olo ijoq bqajqa urateqnu?

⁴¹ “E mandam tamo nan̄goq dena n̄am koba osaieqnum.

⁴² Ariya e ningi qa qalieonum. Nun̄go are miligiq di ningi Qotei qalaqalaiyosaieqnu. ⁴³ E ijo Abu aqa n̄am na bonamqa ningi ijo anjam osai. Tamo bei aqa segi n̄am na bqas di ningi aqa anjam oqujatqab. ⁴⁴ Ningi nun̄go segi was nan̄goq dena n̄am koba oqajqa are qaleqnu. Ariya ningi Qotei aqaq dena n̄am koba oqajqa are qalosaieqnu. Qotei agi a segi qujai Qotei bole. Ningi kumbra degyeqnu deqa ningi kiyersib e qa nun̄go areqalo singilatqab? Di keresai.

⁴⁵ “E ijo Abu aqa n̄amdamuq di nun̄go une qa mern̄gwai edegaib. Nun̄go une qa mern̄gwajqa tamo qujai agi Moses. Ningi are qaleqnu, Moses a na ningi aqaryaingwas. Di sai.

⁴⁶ Ningi Moses aqa anjam nun̄go areqaloq di singilateqnu qamu ijo anjam dego nun̄go areqaloq di singilateqnu qamu. Di kiyaqqa? Moses a nami e qa anjam nengrenyej.

⁴⁷ Ningi Moses aqa anjam nami nengrenyej qaji di nun̄go areqaloq di singilatosaieqnu deqa ningi kiyersib ijo anjam dego nun̄go areqaloq di singilatqab? Di keresai.”

6

Yesus a tamo 5,000 nan̄gi in̄gi anainjrej

¹ Bati bei Yesus a Galili ya agu taqal beiq gilej. Ya agu di yuwal bul tulan̄ kobaquja. Ya agu di aqa n̄am bei Taiberias ya agu. ² Yesus a tamo mainjro qaji nan̄goq di man̄wa babteqnaqa tamo un̄gasari tulan̄ gargekoba nan̄gi unoqneb. Deqa a ya agu taqal beiq gileqnaqa nan̄gi a dauryosib giloqneb. ³ Bati di Yesus na aqa an̄gro nan̄gi joqsiqa koba na manaq oqsibqa mana goge dia awesoqneb. ⁴ Qotei a nami Israel nan̄gi Isip sawaq di padalqa laqnabqa nan̄gi elenej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej.

⁵ Deqa Yesus a ñam atsiqa tamo unğasari tulañ gargekoba a dauryosib aqa areq beq nabqa unjr siqa Filip nenemyej, “Iga qabe na inği awaiyosim tamo unğasari kalil di anainjronam kereqas?” ⁶ Filip a kamba Yesus kiyersi minjim quqwajqa deqa Yesus na laña nenemyej. Yesus a kumbra kiye yqas di a segi nami qalieej.

⁷ Onaqa Filip na kamba Yesus minjej, “Tamo unğasari nañgi di tulañ gargekoba. Iga 200 kina osim dena inği awaiyosim inği kiñala kiñala anainjr qom di tulañ kereqasai.” ⁸ Onaqa Yesus aqa anğro bei Andru di Saimon Pita aqa was a na Yesus minjej, ⁹ “Anğro wala bei unu. A bem 5 qe kiñilala aiyel ojejunu. Inği di dego tamo unğasari gargekoba endi anainjr qom di tulañ kereqasai.” ¹⁰ Onaqa Yesus na aqa anğro nañgi minjrej, “Niñgi na tamo unğasari kalil nañgi minjribqa mandamq di awoeleneb.” Sawa dia ñiñ koba soqnej deqa Yesus aqa anğro nañgi na tamo unğasari minjrnabqa kalil ñiñq di awoeleneb. Tamo awoeleneb qaji sisiyeb 5,000.

¹¹ Awoonabqa Yesus na bem ti qe ti di osiqa Qotei pai-lyosiqa tamo unğasari awoeleneb qaji nañgi jeisi anainjre-qnaq uyoqneb. Uynab kalil menetnrej. ¹² Menetnjr naqa Yesus na aqa anğro nañgi minjrej, “Niñgi inği oto kalil koroiyiy. Oto bei urataib.” ¹³ Degsi minjr naqa nañgi bem 5 aqa oto kalil tamo unğasari nañgi urateleñeb qaji di koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqeleñej.

¹⁴ Onaqa tamo unğasari kalil nañgi Yesus aqa mañwa di unsib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim mandamq aiqajqa marej qaji agi a di.” ¹⁵ Onaqa Yesus a nañgo anjam di qusiqa endegsi qalieej, “Nañgi bosib e ojsib e nañgo Mandor Koba atqajqa are qaleqñub.” A degsi qalieosiq deqa a sawa di uratosiqa a segi manaq oqsıq di soqnej.

Yesus a ya banƙaq na walwelej

¹⁶ Ariya bilaqtonaƙa Yesus aƙa aƙro naƙi alile aiyeb. ¹⁷ Alile aisib qobuƙ bei gogetosib qobuƙ suweiyosib gileb. Naƙi mareb, “Iga ya agu taƙal beiq gilsim Kaperneam qureq di tiryqom.” Naƙi degsib marsib gileb. Qoloonaaƙa Yesus a naƙgoq bosaisoqnej. ¹⁸ Naƙi ya agu ambleq di gileqnaƙa jagwa koba tigelosiqa ya korkortosiqa naƙi pulutnjrej. ¹⁹ Naƙi 5 o 6 kilomita oyoosib gileqnaƙa Yesus a ya banƙaq na walweloƙiqa naƙi daurnjrsiq gilej. Gilsiq qobuƙ jomiyonaƙa ƙam ateb di a ya banƙaq na walweloƙi beqnaƙa unsib ulakobaeb. ²⁰ Deqa a na minjrej, “Endi e beqnum. Ulaaib.” ²¹ Degsi minjrnaƙa naƙi areboleboleinjnaƙa a metonab qobuƙ gogetej. Onaƙa qobuƙ a ururosiq sawa naƙi gilqajqa mareb qaji di tiryeb.

Tamo unƙasari naƙi Yesus qa ƙamoqneƙ

²² Nebeonaƙa tamo unƙasari qudei naƙi ya agu taƙal beiq di soqneƙ. Naƙi qalie, ya bilaq qobuƙ qujai segi dia tiryosiq soqnej. Yesus aƙa aƙro naƙi qobuƙ di gogetosib gileb. Yesus a naƙi koba na qobuƙ di gogetosai. ²³ Ariya tamo unƙasari naƙi alile di sonabqa qobuƙ qudei Taiberias qureq dena beb. Bosib sawa Tamo Koba Yesus a pailyosiq naƙi ingi anainjrej qaji sawa jomomq di tiryeb. ²⁴ Yesus aƙa aƙro naƙi ti di sosai. Tamo unƙasari naƙi degsi unsibqa qobuƙ di gogetosib gilsib Kaperneam qureq di Yesus qa ƙamoqneƙ.

Yesus a segi ƙamɓile qa bem uyo bole

²⁵ Ariya naƙi ya agu taƙal beiq di Yesus itosib nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, ni seƙ bati gembu endeƙ bem?” ²⁶ Onaƙa Yesus na kamba minjrej, “E bole merƙg-wai. E maƙwa babteqnam niƙi unoqneƙ niƙi deqa are qalsib e qa ƙamosai. E niƙi bem anainƙonam uynab menetƙgej niƙi deqa are qalsib e qa ƙameqnuƙ. ²⁷ Jejamu

qa iŋgi a koboqas. Niŋgi iŋgi deqa wauaib. Ŋambile gaigai sqajqa iŋgi deqa niŋgi wauoqniy. Iŋgi di e na niŋgi anaingit uyqab. E Tamo Anqro. Ijo Abu Qotei na e giltbej.”

²⁸ Onaqa naŋgi na kamba Yesus nenemyeb, “Iga Qotei aqa wau kiye yoqnqom?” ²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa wau agi mernqwai. Niŋgi tamo Qotei na qarinyej qaji a qa nuŋgo areqalo siŋgilatiy. Tamo di agi e segi.”

³⁰⁻³¹ Onaqa naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa olo nenemyeb, “Ni maŋwa kiye babtım iga unsım ni qa gago areqalo siŋgilatqom? Nami gago moma naŋgi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Agi Qotei aqa anjam bei endegsi unu, ‘Moses a laŋ qure qa bem tamo unqasari naŋgi anainjretnaq uyoqneb.’ Deqa ni wau kiye yım iga unsım ni qa poigım gago areqalo ni qa siŋgilatqom?”

³² Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernqwai. Bem Moses na tamo unqasari naŋgi anainjrej qaji di laŋ qure qa bem bolesai. Bem Ijo Abu na niŋgi anaingonqas qaji di laŋ qure qa bem bole. ³³ Bem di Qotei aqa segi bem. Bem di laŋ qureq dena mandamq aisiq tamo unqasari mandamq endi unub qaji naŋgi ŋambile enjretnu.” ³⁴ Onaqa naŋgi na Yesus minjeb, “O Tamo Koba, bati gaigai bem di anaigoqne.” ³⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “E segi ŋambile qa bem uyo bole. Deqa tamo bei a ijoq bqas di a bunu mamqasai. Tamo bei a e qa aqa areqalo siŋgilatqas di a bunu ya qaryqasai dego.

³⁶ “Niŋgi nuŋgo ŋamdamu na e nubeqnub. Ariya niŋgi e qa nuŋgo areqalo siŋgilatosaieqnub. E nami degsi mernqgem. ³⁷ Niŋgi quiy. Tamo unqasari kalil Qotei na e ebej qaji naŋgi ijoq boqnqab. Tamo unqasari ijoq bqab qaji naŋgi di e na olo winjrqa keresai. ³⁸ E ijo segi areqalo dauryqajqa deqa e laŋ qure uratosım mandamq aiyosai. Abu e qarinyej qaji aqa areqalo dauryqajqa deqa

e laŋ qure uratosim mandamq aiyem. ³⁹ Abu e qarınbej qaji aqa areqalo agiende. Tamo uŋgasari a na ebej qaji bei e uratit padalqasai. E naŋgi kalil diŋo bati qa olo subq na tigeltırqai. ⁴⁰ Od, ijo Abu aqa areqalo agiende. Tamo uŋgasari kalil e nuboqnsib e qa naŋgo areqalo siŋgilateqnu b qaji naŋgi ıambile gaigai sqab. Diŋo bati qa e na naŋgi olo subq na tigeltırqai. E Qotei aqa ıiri unum deqa e kumbra di yqai.”

⁴¹ Onaqa Juda naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa naŋgi a qa ugeosib yomuoqneb. Di kiyacaq? A marej, “E segi bem bole laŋ qure uratosim mandamq aiyem qaji.” ⁴² Naŋgi a qa yomuoqnsib maroqneb, “Tamo di Yesus. A Josep aqa ıiri. Aqa ai abu naŋgi qa iga qalie bole. A kiyacaq marqo, ‘E laŋ qure uratosim mandamq aiyem?’”

⁴³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niŋgi e qa laŋa laŋa ıiriŋoqnaib. ⁴⁴ Tamo bei aqa segi areqalo na ijoq bqa keresai. Ijo Abu e qarınbej qaji a na tamo bei aqa are tigeltetim ijoq bqas. Yim diŋo bati qa e na olo subq na tigeltıqai. ⁴⁵ Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo naŋgi nami anjam endegsib neŋgreŋyeb, ‘Qotei na tamo kalil naŋgi anjam plaltosim minjroqnaqas.’ Anjam degsib neŋgreŋyeb. Deqa tamo kalil ijo Abu aqa anjam quoqnsib a qa poinjreqnu qaji naŋgi ijoq boqnqab.

⁴⁶ “Tamo bei a ijo Abu aqa ulatamu unosai bole sai. E segi qujai ijo Abu aqa ulatamu unem. Agi e nami Qotei aqaq dena mandamq aiyem. ⁴⁷ E bole mernıgwai. Tamo a e qa aqa areqalo siŋgilatqas di a ıambile gaigai sqas. ⁴⁸ E segi ıambile qa bem uyo bole. ⁴⁹ Nami nuŋgo moma naŋgi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Bunuqna naŋgi kalil moreŋekriteb. ⁵⁰ Ariya e segi qujai bem bole laŋ qure uratosim mandamq aiyem qaji. Tamo uŋgasari naŋgi bem di uyqab di naŋgi moreŋqasai. ⁵¹ E segi ıambile qa bem bole laŋ qure uratosim mandamq aiyem qaji. Tamo

bei a bem di uyqas di a nambile gaigai sqas. Bem di agi ijo jejamu. E na tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi ijo jejamu anainjrit uyqab. Uysib nanngi nambile sqab.”

⁵² Onaqa Juda nanngi Yesus aqa anjam di qusib segi segi anjam na qotoqnsib maroqneb, “Tamo di a kiyersim aqa jejamu iga anaigim uyqom?”

⁵³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merngwai. E Tamo Angro. Deqa ningi ijo jejamu ti ijo leŋ ti uyqasai di ningi nambile sqasai. ⁵⁴ Tamo nanngi ijo jejamu ti ijo leŋ ti uyqab di nanngi nambile gaigai sqab. Deqa diŋo bati qa e na nanngi olo subq na tigeltjrqai. ⁵⁵ Ijo jejamu di inŋi uyo bole. Ijo leŋ di ya uyo bole. ⁵⁶ Tamo nanngi ijo jejamu ti ijo leŋ ti uyqab di nanngi e beterbesqab. E dego nanngi beternjresqai. ⁵⁷ Ijo Abu nambile unu qaji a na e qarinqbej deqa aqa siŋgila na e dego nambile unum. Dego kere tamo nanngi ijo jejamu ti ijo leŋ ti uyqab di nanngi ijo siŋgila na nambile sqab. ⁵⁸ E segi bem bole laŋ qure uratosim mandamq aiyem qaji. Nunngo moma nanngi nami bem uyoqneb dego sai. Nanngi bem uyoqnsib olo moreŋoqneb. E segi bem uyo bole. Deqa tamo nanngi bem bole di uyqab di nanngi moreŋqasai. Nanngi nambile gaigai sqab.” ⁵⁹ Yesus a Kaperneam qureq Juda nanngo Qotei tal miligiq di sosiqa Qotei aqa anjam di palontosiq tamo ungasari nanngi minjroqnej.

Yesus a segi nambile gaigai sqajqa utru

⁶⁰ Onaqa tamo ungasari Yesus dauryoqneb qaji nanngi aqa anjam di qusibqa nanngi gargekoba endegsib maroqneb, “Anjam di gulbe koba. Tamo yai nanngi anjam di poinjrqa kere?” ⁶¹ Degsib maroqnsib Yesus qa yomueqn-abqa di qalieosiq minjrej, “Ijo anjam dena nunngo areqalo ugetetŋwoqa ningi ijo ñam ulontonub e? ⁶² E Tamo Angro. Qure e nami soqnem qaji deq olo oqoqnitqa ningi

e nubsibqa kiyersib are qalqab? ⁶³ Qotei aqa Mondor a segi na tamo ungasari nanği ɳambile enjreqnu. Nuŋgo jejamu na ninği aqaryaingwa keresai. Ijo anjam kalil e ninği merŋgeqnum qaji endi Mondor aqa anjam. Anjam dena ninği ɳambile oqab. ⁶⁴ Ariya ninği qudei e qa nuŋgo areqalo siŋgilatosai eqnub.” Yesus a nanği degsi minjrej. Di kiyaaqa? Tamo yai nanği a qa nanço areqalo siŋgilatqasai di a nami qalieej. Bunuqna aqa aŋgro bei na a osim jeu tamo nanço baŋq di atqas di dego a nami qalieej. ⁶⁵ Osiqa minjrej, “Utru deqa e ninği merŋgonum, ‘Qotei na tamo bei aqa are tigeltetqasai di a ijoq bqa keresai.’”

⁶⁶ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo ungasari gargekoba a nami dauryoqneb qaji nanği a dauryqa uratosib jaraiyeb. ⁶⁷ Onaqa Yesus na aqa aŋgro 12 nanği nenemnjrej, “Niŋgi dego e uratbosib jaraiqab e?”

⁶⁸ Onaqa Saimon Pita na minjej, “O Tamo Koba, iga ni uratmosim tamo yai aqaq gilqom? Tamo dego bei sosai. Ni segi qujai ɳambile gaigai sqajqa anjam mergeqnum. ⁶⁹ Iga ni qa gago areqalo siŋgilatosim endegsi qalieonum, Qotei aqa segi Tamo Bole a na nami giltej qaji agi ni qujai.”

⁷⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E segi na ijo aŋgro 12 ninği giltŋgem. Ariya nuŋgo ambleq di aŋgro bei a mondor uge ti unu.” ⁷¹ Yesus a Saimon Iskariot aqa ɳiri Judas a qa degsi marej. Yesus aqa aŋgro 12 nanği deqaji bei agi Judas. A na bunuqna Yesus osiq jeu tamo nanço baŋq di atej qaji.

7

Yesus a Jerusalem aiyej

¹ Bati bei Yesus a Judia sawaq di laqajqa uratosiq walwelosiq Galili sawaq di laqnej. Di kiyaaqa? Juda tamo kokba nanği a qalib moiqaqqa maroqneb deqa. ² Ariya Juda nanço yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa utru agiende. Juda nanço moma nanği nami jagwa oqajqa

tal gereiyoqnsib osi laqneb. ³ Deqa Yesus aqa was nanği na minjeb, “Ni Galili sawaq endi saim. Ni tigelosim Judia sawaq aiye. Aisim dia ino maᅇwa babtoqnimqa ino anğro nanği unoqñqab. ⁴ Ni ino maᅇwa boleq atqajqa are soqñim ni uli na yaim. Ni tamo unğasari kalil nanğo ᅇamdamuq di yoqne.” ⁵ Yesus aqa was nanği a qa nanğo areqalo siᅇgilatosai deqa nanği degsib misiliᅇ anjam minjeb. ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo bati kereosaiunu. Ariya bati kalil di nuᅇgo bati. ⁷ Mandam tamo nanği niᅇgi jeutᅇgwa keresai. Ariya nanği e jeutbeqñub. Di kiyaaqa? E nanğo kumbra uge uge babetᅇnjreqnum deqa. ⁸ Niᅇgi segi aisib yori bati di uniy. Ijo bati kereosai unu deqa e aiqasai.” ⁹ Yesus na aqa was nanği degsi minjrsiqa a Galili sawaq di soqñej.

¹⁰ Ariya aqa was nanği yori bati di unqajqa ainabqa a dego aiyej. A boleq di aiyosai. Tamo nanği a unaib deqa a loumosiq aiyej. ¹¹ Yori bati di brantonaqa Juda tamo kokba nanği Yesus qa ᅇamoqñeb. ᅇamoqñsib maroqñeb, “Yesus a qabi unu?” ¹² Onaqa tamo unğasari gargekoba nanği segi segi ᅇiriᅇoqñsib anjam laᅇa laᅇa Yesus qa maroqñeb. Qudei nanği maroqñeb, “Yesus a tamo bolequja.” Qudei nanği maroqñeb, “Sai. A na tamo unğasari nanği gisa gisaᅇnjreqnu.” ¹³ Nanği degsib maroqñeb. Ariya nanği Juda tamo kokba nanği ulainjrsib deqa nanği Yesus qa boleq di anjam marosaiogñeb.

¹⁴ Ariya yori bati gilsiq ambleqyonaqa Yesus a segi brantosiqa atra tal miligiq gilsiq dia tamo unğasari nanği Qotei aqa anjam palontosiq minjroqñej. ¹⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanği tulaᅇ prugugetosib segi segi maroqñeb, “Yesus aqa powo kobaquja di qabe na osiqa anjam mareqñu? A nami skul beiq gilosai.” ¹⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam e mareqñum endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e

qariñbej qaji aqa anjam. ¹⁷ Tamo bei a Qotei aqa areqalo dauryqajqa are soqnimqa anjam e mareqnum qaji endi aqa utru a geregere poiyyas. Osim qalieqas, ijo anjam endi Qotei aqaq na bej. E ijo segi areqalo na marosaieqnum. A degsim qalieqas. ¹⁸ Tamo bei aqa segi areqalo na anjam marqas di a aqa segi ñam soqtqa osim deqa anjam marqas. Ariya e Qotei aqa ñam soqtqa are qaleqnum. Agi a na e qariñbej. Deqa e tamo bole. E gisañ tamo sai.

¹⁹ “Nami Moses na ningi dal anjam engej. Ariya ningi dal anjam di dauryosaieqnum. Kiyaqa ningi e lubsib moiyyotbqa mareqnum?” ²⁰ Onaqa tamo ungasari nanqi na kamba Yesus minjeb, “Mondor uge inoq di unu. Yai na ni lumsim moiyyotmqa mareqnu?” ²¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E marjwa qujai babtem deqa ningi kalil prugugeteqnum. ²² Ariya ningi are qaliy. Moses a ningi muluñ engej deqa nungo angro mel nungo muluñ waiyya bati bosiq yori bati tintineqnu di ningi yori bati qa nanqi muluñ breinjreqnum. Bole, Moses a muluñ qa utru sai. Nungo moma nanqi muluñ qa utru. ²³ Ningi Moses aqa dal anjam dauryqa maroqsib yori bati qa nungo angro mel nanqi muluñ breinjreqnum. Ariya e yori bati qa tamo qujai aqa jejamu boletonamqa ningi unsibqa kiyaa e qa ñiriñeqnum? ²⁴ Ningi laña ñamdamu na ijo kumbra tenemtaib. Geregere ijo kumbra tenemtosib bole qa maroqniy.”

Yesus a tamo yai?

²⁵ Bati deqa tamo ungasari qudei Jerusalem di soqneb qaji nanqi segi segi endegsib maroqneb, “Yesus a kiyo Juda gate nanqi na qalib moiqqajqa laqnum? ²⁶ Ningi uniy. A boleq di anjam palonteqnaqa nanqi a anjam bei minjosaieqnum. Nanqi qalie kiyo, a Kristus? ²⁷ Kristus a

qabe na bƣas di tamo bei a qalieqasai. Ariya tamo endi aqa qure utru di iga qalie bole.”

²⁸ Onaqa Yesus a atra tal miligiq di sosiqa a lelenjosiqa Qotei aqa anjam palontosiq tamo unƣasari nanƣi endegsi minjrej, “Niƣi e qa qalie e? E qabe na bem di dego niƣi qalie e? Ariya e ijo segi areqalo na bosai. Ijo Abu na e qariƣbonaq bem. Ijo Abu a segi anjam bole qa utru. Niƣi a qa qaliesai. ²⁹ E a qa qalie bole. E aqaq na bem. A na e qariƣbej.”

³⁰ Onaqa Juda tamo kokba nanƣi Yesus aqa anjam di qusibqa nanƣi a ojsib tonto talq di waiyqa maroqneb. Ariya a ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojosai.

³¹ Bati deqa tamo unƣasari gargekoba nanƣi Yesus qa nanƣo areqalo siƣgilatoqneb. Osib maroqneb, “Tamo endi a maƣwa gargekoba babteqnu. Kristus a bosim tamo endi buƣyqa keresai.”

Farisi nanƣi Yesus ojqa mareb

³² Tamo unƣasari nanƣi Yesus qa anjam degsib mareq nab Farisi nanƣi qusibqa atra tamo kokba ti koroosib qaja tamo qudei qariƣnjrnab Yesus ojqa gileb. ³³ Deqa Yesus a endegsi marej, “E niƣi koba na sokiƣalayosiy ijo Abu e qariƣbej qaji aqaq olo oqwai. ³⁴ Oqitqa niƣi e qa ƣamqab e nubqasai. Qure e sqai di niƣi oqwa keresai.” ³⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanƣi segi segi maroqneb, “Yesus a qabitimqa iga a unqasai? A Grik nanƣo sawaq oqsim dia Juda tamo qudei ti sosib Grik nanƣi anjam plaltosim minjroqƣas kiyo? ³⁶ A marqo, ‘Niƣi e qa ƣamqab di niƣi e nubqasai. Qure e sqai di niƣi oqwa keresai.’ Utru kiyaaqa a degsi marqo?”

Yesus a ƣambile gaigai sqajqa ya qa marej

³⁷ Ariya yori bati gilsiq koboqa laqnaqa yori kobaquja brantonaqa Yesus a tigelosiqa lelenjosiq marej, “Tamo bei

a ya qaryimqa ijoq bosim ya uyem. ³⁸ Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di aqa are miligiq na nambile gaigai sqajqa ya oqoqnsim ya ani bul polyoqnqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.” ³⁹ Yesus a ya qa marej di a Mondor Bole sigitosiqa yawo anjam marej. A laŋ qureq oqosaisosiq deqa a ñam koba osaisoqnej. Deqa bati di tamo nanŋi a qa nanŋo areqalo singilateb qaji nanŋi Mondor Bole di osaisoqneb.

Tamo unŋasari nanŋi Yesus aqa anjam qusib poaiyeleb

⁴⁰ Onaqa tamo unŋasari qudei nanŋi Yesus aqa anjam di qusib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim bqajqa marej qaji agi a endi.” ⁴¹ Onaqa qudei maroqneb, “Tamo endi a bole Kristus.” Onaqa qudei maroqneb, “Sai. Kristus a bqas di a Galili sawaq dena bqasai. ⁴² Kristus a Devit aqa leŋ na nambabosim aqa qure utru Betlehem dena bqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.” ⁴³ Tamo unŋasari nanŋi degsib Yesus qa anjam tititosib nŋirinŋosib poaiyeleb. ⁴⁴ Osib nanŋi qudei Yesus ojqa mareb. Mareb di tamo bei na a ojsai.

Juda tamo kokba nanŋi Yesus qa nanŋo areqalo singilatosai

⁴⁵ Onaqa qaja tamo nanŋi olo puluosib atra tamo kokba ti Farisi ti nanŋoq ainabqa minjreb, “Ninŋi kiyaaqa Yesus ojsib osi bosai?” ⁴⁶ Onaqa qaja tamo nanŋi na kamba minjreb, “Iga Yesus aqa anjam quonum di anjam bolequja maroqnaj. Tamo bei nami anjam deqaji marosaiŋoqnej. Deqa iga a ojsai.” ⁴⁷ Onaqa Farisi nanŋi na minjreb, “Yesus a ninŋi dego gisaŋgwo e? ⁴⁸ Ninŋi uniy. Juda gate bei Yesus qa aqa areqalo singilatosai. Farisi tamo bei dego Yesus qa aqa areqalo singilatosai. Sai bole sai. ⁴⁹ Ariya tamo unŋasari laŋa laŋaj nanŋi dal anjam qaliesai deqa nanŋi Yesus qa nanŋo areqalo singilateqneub. Tamo unŋasari nanŋi di Qotei na torei qoreinjrim padalqab.”

⁵⁰ Onaqa Juda gate Nikodemus agi nami Yesus aqaq gilsiq anjam minjej qaji a Farisi nanjo ambleq di tigelosiqqa minjrej, ⁵¹ “Gago dal anjam kiyersi unu? Iga tamo bei laña ojsim aqa une qa pegiyqom e? Sai. Gago dal anjam degsi sosai. Iga mati aqa anjam qusim aqa kumbra geregere qalieqom.” ⁵² Onaqa Farisi nanji na kamba minjeb, “Ni dego Galili qaji tamo kiyo? Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di geregere peleie. Peleiyim endegsi poimqas, Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a Galili sawaq dena bqasai.”

Uña bei une atej qaji a ojsib Yesus aqa areq osi beb

⁵³ Onaqa koro koboonaaqa tamo ungasari kalil nanji jaraiyosibqa nanjo segi talq gileleñeb.

8

¹ Ariya Yesus a Oliv manaq oqej. ² Nobqolo ambru a olo tigelosiqqa atra tal miligiq gilej. Gilsiq di sonaqa tamo ungasari kalil nanji aqa areq beqnabqa a awoosiqqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ³ Ariya uña bei a tamo bei wo une ateqnab tamo qudei na uneb. Unsibqa dal anjam qalie tamo nanji ti Farisi nanji ti minjrnab qusibqa uña di ojsib osi bosib tamo ungasari nanjo namdamuq di tigelteb. ⁴ Osib Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, uña endi a tamo bei wo une ateqnab tamo qudei na unjronub. ⁵ Ni qalie, Moses a nami dal anjam endegsi nengrenyey, ‘Uña bei a tamo bei wo une atibqa meniñ na a qalib moyiem.’ Deqa ni kiyersi marqam?” ⁶ Nanji Yesus degsib nenemyeb. Di kiyaaqa? Nanji a laña are qametib a anjam bei grotimqa qusib a ojqaqqa deqa. Onaqa Yesus a kamba nanji anjam bei minjrosai. A mana qamsiq turuosiqqa bañ gei na mandamq di nengrenyoqnej.

⁷ Onaqa nanji na olo anjam di Yesus nenemyonabqa a tigelosiqqa minjrej, “Nuñgo ambleq di tamo bei une saiqoji

unu kiyō? Soqnimqa niŋgi na minjib a namo meniŋ osim uŋa di qalem.”⁸ Osiqa olo turuosiqa mandamq di nengrenjyoqnej.⁹ Onaqa naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi oqedosib jaraiyeb. Tamo qeli naŋgi namoosib jaraiyonab qudei bunueb. Osib naŋgi kalil Yesus uratonab a segi soqnej. Uŋa di a Yesus aqa ulatamuq di tigelesoqnej.

¹⁰ Onaqa Yesus a olo tigelosiqa uŋa di minjej, “Uŋa, tamo naŋgi qabitonub? Ni unime. Tamo bei na ino une qa olo ni mermosai.”¹¹ Onaqa uŋa dena Yesus minjej, “Od, Tamo Koba, tamo bei na ijo une qa olo merbosai.” Onaqa Yesus na minjej, “E dego ino une qa mermqasai. Deqa ni gile. Olo une bei ataim.”

Yesus a puloŋ bulosiq tamo naŋgi suwantnjreqnu

¹² Osiqa Yesus na tamo uŋgasari naŋgi olo endegsi minjrej, “E mandamq endi puloŋ bul unum. Tamo a e daurbqas di a ambruq di walwelqasai. A suwanjoq di walweloqnsim ŋambile gaigai sqas.”¹³ Onaqa Farisi naŋgi Yesus aqa anjam di qusib minjeb, “Ni segi ino kumbra ti ino wau ti ubtosim mareqnum. Deqa iga bole qa marqasai.”¹⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di niŋgi bole qa marqa kere. Di kiyaaq? E qabe na bem di e segi qalie bole. E puluosiy olo qabitqai di dego e qalie. Ariya e qabe na bem di niŋgi qaliesai. E puluosiy olo qabitqai di dego niŋgi qaliesai.”¹⁵ Niŋgi mandam qa kumbra na tamo naŋgi peginjreqnub. E tamo naŋgi peginjrosai eqnum.¹⁶ Ariya e tamo naŋgi peginjrqai di e kumbra tiŋtiŋ na peginjrqai. Di kiyaaq? E segi na tamo naŋgi peginjrosai eqnum. Ijo Abu e qarinqbej qaji a ombla na tamo naŋgi peginjreqnum.¹⁷ Nungo dal anjam bei endegsib nengrenjyeb unu, ‘Tamo aiyel naŋgi anjam qujai marqab di naŋgo anjam bole brantqas.’¹⁸ Deqa e segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim

mareqnum. Ijo Abu e qarinqbej qaji a dego e ombla ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum.”

¹⁹ Onaqa Farisi nanġi na Yesus nenemyeb, “Ino Abu a qabi unu?”

Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninġi e qa qaliesai deqa ninġi ijo Abu qa dego qaliesai. Ninġi e qa qalie qamu ninġi ijo Abu qa dego qalie qamu.”

²⁰ Yesus a atra tal miligiq di sosiqa anjam degsi plaltosiq marej. A silali ato qaji warum jojomoq di awesoqnej. Warum dia tamo nanġi Qotei atraiyoqnsibqa silali ato-qneb. Yesus ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojsai.

Yesus a marej, “Qure e oqwai di ninġi oqwa keresai”

²¹ Onaqa Yesus na tamo unġasari nanġi olo endegsi minjrej, “E ninġi uratnġitqa ninġi e qa nġamqab e nubqasai. Ninġi nunġo une ti sosib morenqab. Qure e oqwai di ninġi oqwa keresai.” ²² Onaqa Juda nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi endegsib maroqneb, “Yesus a kiyaaqa marqo, ‘Qure e oqwai di ninġi oqwa keresai’? A na aqa segi jejamu qalim moiqa kiyu?” ²³ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ninġi mandam endena branteb. E laġ goge na bem. Ninġi mandam qaji tamo. E mandam qaji tamo sai. ²⁴ Deqa ninġi e qa nunġo areqalo singilatiy. Osib poinġem, e segi qujai gaigai degsi unum. Ninġi degyqasai di ninġi nunġo une ti sosib morenqab. Agi e nami ninġi degsi merġonum.”

²⁵ Onaqa nanġi na Yesus nenemyeb, “Ni tamo yai?” Onaqa Yesus na minjrej, “E nami ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim merġoqnsim agi bini merġeqnum. ²⁶ E anjam gargekoba merġnsiy nunġo une qa peginġwajqa ijo areqaloq di unu. Ariya ijo Abu e qarinqbej qaji a anjam bole qa utru. Deqa anjam kalil a na merbeqnu qaji di e

quoqnsim tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi minjreqnum.” Yesus a nanngi degsi minjrej.

²⁷ Juda nanngi qaliesai, Yesus a Abu qa nanngi minjrej.

²⁸ Deqa a na olo minjrej, “Ninggi e Tamo Angro soqtbosib gaintbibqa bati deqa ninggi poingwas, e segi qujai gaigai degsi unum. Osib qalieqab, e ijo segi areqalo na kumbra bei yosaieqnum. Anjam kalil ijo Abu na merbeqnaq queqnum qaji di segi e mareqnum. ²⁹ Ijo Abu e qarinqbej qaji a e ombla sosiqa taqbejunu. E gaigai kumbra kalil a tulan areareteqnu qaji di dauryeqnum. Deqa a na e uratbosaieqnu.” ³⁰ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo ungasari nanngi qusibqa nanngi gargekoba a qa nanngo areqalo singilateb.

Yesus na iga aqaryaingimqa gago une na iga taqatgwa keresai

³¹ Juda nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilateb qaji nanngi a na endegsi minjrej, “Ninggi ijo anjam singila na dauryoqniy. Ninggi degyqab di ninggi ijo angro tintin sqab.

³² Sosibqa ninggi anjam bole geregere qalieqab. Yimqa anjam bole dena ninggi aqaryaingimqa ingi bei na ninggi ojsim taqatgwa keresai.” ³³ Onaqa nanngi na kamba minjeb, “Iga Abraham aqa moma. Iga nami tamo bei aqa kangal tamo sosai. Deqa ni kiyaga mergonum, ‘Ingi bei na ninggi ojsim taqatgwa keresai?’”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merngwai. Tamo kalil une yeqnub qaji nanngi une aqa kangal tamo bul unub. ³⁵ Kangal tamo nanngi lana wau tamo unub deqa nanngi abu saiqoji. Ariya angro nanngi abu ti unub deqa nanngi gaigai nanngo abu ombla sqab. ³⁶ E Qotei aqa Niri deqa e Abu ti unum. Deqa e na ninggi aqaryaingitqa nunngo une na ninggi ojsim taqatgwa keresai bole sai.

³⁷ “E qalie, ninggi Abraham aqa moma unub. Ariya ijo anjam nunngo are miligiq di sosai. Utru deqa ninggi e

lubsib moiyoṭbqa mareqnuḅ. ³⁸ Kumbra kalil ijo Abu na e osorbeqnu qaji deqa e saeqnum. Ningi dego kumbra kalil nuṅgo abu na osorṅgeqnu qaji di dauryeqnuḅ.”

³⁹ Onaqa Juda naṅgi Yesus aqa anjam di qusibqa olo kamba minjeb, “Gago abu bole agi Abraham.” Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi Abraham aqa aṅgro unub qamu kumbra Abraham a yoqnej qaji di ningi dego dauryeqnuḅ qamu. ⁴⁰ Ariya ningi dauryosaieqnuḅ. Anjam bole kalil Qotei na e merbeqnaq queqnum qaji di e ningi olo merṅgeqnam ningi e lubsib moiyoṭbqa mareqnuḅ. Abraham a kumbra deqaji yosai oqnej. ⁴¹ Ningi nuṅgo abu aqa kumbra dauryeqnuḅ.” Onaqa naṅgi na minjeb, “Gago ai naṅgi laṅa laṅa laosib iga ṅambabtgosai. Gago Abu qujai agi Qotei.” ⁴² Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei a nuṅgo Abu qamu ningi e qalaqalaibonub qamu. Di kiyaya? E Qotei aqaq na bem deqa. E ijo segi areqalo na bosai. Qotei na e qarinjbonaq bem.

⁴³ “Kiyaya ningi ijo anjam endi poiṅgosai? E merṅgwai. Ningi ijo anjam quqwa keresai deqa. ⁴⁴ Ningi nuṅgo abu Satan aqa aṅgro sosib aqa areqalo dauryqajqa tulaṅ siṅgilaieqnuḅ. Satan a nami leṅ ojo tamo soqnej agi a bini degsi unu. A kumbra bole dauryosaieqnu. A kumbra bole dauryqajqa torei urateqnu. A gisaṅ tamo. A anjam marqas di a gisaṅ anjam segi marqas. A gisaṅ anjam qa utru. A gisaṅ anjam kalil qa abu. ⁴⁵ Ariya e anjam bole palonteqnam ningi ijo anjam nuṅgo areqaloq di siṅgilatosaieqnuḅ. ⁴⁶ Ningi ijo jejamuq di une qametbeqnuḅ e? E anjam bole maritqa ningi kiyaya ijo anjam nuṅgo areqaloq di siṅgilatqasai? ⁴⁷ Tamo uṅgasari Qotei aqaq na beb qaji naṅgi aqa anjam queqnuḅ. Ningi Qotei aqaq na bosai deqa ningi aqa anjam quosaieqnuḅ.”

Yesus a segi qujai gaigai degsi unu

⁴⁸ Onaqa Juda nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “İga bole maronum, ni Samaria qaji tamo. Mondor uge inoq di unu.” ⁴⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Mondor uge ijoq di sosai. E ijo Abu aqa ñam soqteqnam niği na olo ijo ñam ugetetbeqnu. ⁵⁰ E ijo segi ñam soqtqa are qalosaieqnum. İjo Abu a segi na ijo ñam soqtetbqa are qaleqnu. Agi a na qujai nuğgo une qa niği pegiņgeqnu. ⁵¹ E bole merığwai. Tamo bei na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai. Sai bole sai.”

⁵² Onaqa Juda nanği na minjeb, “Endego iga qalieonum, mondor uge inoq di unu. Abraham a moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanği dego moreņekriteb. Ariya ni maronum, ‘Tamo bei na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai.’ ⁵³ Ni gago moma utru Abraham bunyqam kiyo? A moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanği dego moreņeb. Deqa ni segi qa kiyersi marqam?”

⁵⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E ijo segi ñam soqteqnum qamu e laņa soqteqnum qamu. Ariya ijo Abu na ijo ñam soqtetbeqnu. Agi niği a qa mareqnu, ‘A gago Qotei.’ ⁵⁵ Niği a qa qaliesai. E segi a qa qalie. E a qa qaliesai degsi marqai di e niği bul gisaņ tamo sqai. E a qa qalieosim deqa agi aqa anjam dauryeqnum.

⁵⁶ “Nuğgo moma utru Abraham a nami ijo bqajqa bati unqa marsıqa areboleboleiyonaq soqnej. A unsiqa tulaņ areboleboleiyej.” ⁵⁷ Onaqa Juda nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “İno wausau 50 osaiunu. Ni Abraham unem e?” ⁵⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merığwai. Abraham a ñambabosaisonaqa e segi qujai gaigai degsi unum.”

⁵⁹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjiņ oqet-njrnaqa meniņ eleņosib Yesus meniņ na qalsib moiyoťqa yonab a loumosiq atra tal uratosiq ulanej.

9

Yesus a tamo ñam qandimo boletej

¹ Yesus a walwelosiq gilsiq gam qalaq di tamo bei ai miligiq na ñam qandimo ñambabej qaji di awesonaq unej.

² Onaqa Yesus aqa angro nanqi na nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, yai aqa une na tamo di a ñam qandimo ñambabej? Aqa segi une na kiyo aqa ai abu nanqo une na kiyo?”

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo di aqa une na sai. Aqa ai abu nanqo une na sai dego. A ñam qandimo ñambabej di aqa utru agiende. Qotei na a boletimqa tamo ungasari nanqi Qotei aqa wau unsib aqa ñam soqtqab.

⁴ Sawa suwanesoqnimqa ijo Abu e qarinqej qaji aqa wau yoqnqom. Ambruamqa tamo nanqi wauqa keresai. ⁵ E mandamq endi sosimqa e mandam endeqa pulonj bul unum.”

⁶ Yesus na aqa angro nanqi degsi minjrsiqa mandamq di miselosiq aqa misel mandam ti ojnaq jagi bulonaq osiqa tamo di aqa ñamdamuq di atej. ⁷ Atsiqa qarinyosiq minjej, “Ni gilsim ya bei ñam Siloam di yal.” “Siloam” di Hibru anjam. Aqa damu, “Qarinyqo.” Onaqa tamo di a gilsiq yalonaqa ñam poiyoonaqa sawa unej. Sawa unsiqa olo puluosi bej. ⁸ Bonaqa aqa qure qujai nanqi ti tamo nanqi a nami ñam qandimo sosiqa silali qa ñilnjroqnej qaji nanqi ti a unsibqa mareb, “Tamo nami silali qa ñilgoqnej qaji agiende kiyo?” ⁹ Onaqa tamo qudei nanqi mareb, “Od, agi a qujai.” Onaqa tamo qudei nanqi mareb, “A sai. Endi tamo bei. Aqa ulatamu tamo ñam qandimo aqa ulatamu bul.” Onaqa a segi na minjrej, “Agi e segi.”

¹⁰ Onaqa tamo ungasari nanqi na nenemyeb, “Ni ñamdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?” ¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, “Tamo bei aqa ñam Yesus a na jagi gereiyosiq ijo ñamdamuq di atsiqa merbqo, ‘Ni gilsim

Siloam yaq di yal.' Degsi merbqoqa e gilsim yalonumqa nam poibqoqa sawa unonum." ¹² Onaqa tamo ungasari nangi na olo nenemyeb, "Tamo ni boletmqo qaji a qabi unu?" Onaqa a na minjrej, "A qabitqo kiyo di e qaliesai."

¹³ Onaqa tamo ungasari nangi na tamo nami nam qandimyesoqnej qaji di osib Farisi nanggoq osi gileb. ¹⁴ Bati Yesus na jagi gereiyosiq tamo di boletej di Juda nanggo yori bati. ¹⁵ Deqa Farisi nangi na tamo di endegsib nenemyeb, "Ni namdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?" Onaqa a na minjrej, "Tamo bei aqa nam Yesus a jagi misel ti bulyosiq ijo namdamuq di atqoqa e yalonum nam poibqoqa sawa unonum." ¹⁶ Onaqa Farisi qudei nangi mareb, "Yesus a yori bati grotqo deqa iga qalieonum, Qotei na a qarinyosai." Ariya Farisi qudei nangi mareb, "Sai. Une tamo a kiyersim manwa deqaji babtqas?" Farisi nangi anjam deqa jirinjosib poiyeleb.

¹⁷ Onaqa nangi na tamo di olo nenemyeb, "Yesus a ino namdamu boletqo deqa ni a qa kiyersi are qalonum?" Onaqa a na minjrej, "E are qalonum, a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole."

¹⁸ Tamo di a nami nam qandimo sosiqo olo nam poiyej deqa Juda tamo kokba nangi areqalo kobaiyeleb. Osib aqa ai abu nangi metnjrnab beb. ¹⁹ Bonabqa endegsib nenemnjreb, "Tamo endi nungo anqro e? A bole nam qandimo hambabej e? Boleamqa ninqi na mergibqa iga quqwom. A kiyersi bini nam poiyoqoqa sawa uneqnu?" ²⁰ Onaqa aqa ai abu nangi na kamba minjreb, "Di bole, a gago anqro. A nam qandimo hambabej di iga qalie. ²¹ Ariya a kiyersi bini nam poiyoqoqa sawa uneqnu di iga qaliesai. Tamo yai na aqa namdamu boletqo di dego iga qaliesai. A tamo boleqo. A segi nenemyibqa a segi na marqas." ²² Aqa ai abu nangi Juda tamo kokba nangi ulainjrsib deqa anjam degsib minjreb. Juda tamo kokba

nanġi nami maroqneb, “Tamo bei a marqas, ‘Yesus a bole Kristus,’ degsi marimqa tamo di iga taqal waiyonam a bunu olo Qotei tal miligiq gilqasai.” ²³ Deqa nanġi aiyel Juda tamo kokba nanġi ulainjrsib minjreb, “A tamo boleqo. A segi nenemyiy.”

²⁴ Onaqa tamo nami njam qandimyesoqnej qaji di Farisi nanġi na olo metonab bonaq minjeb, “Ni Qotei aqa njam soqtosim anjam bole merge. Iga qalieonum, Yesus a une tamo. Ni degsi merge.” ²⁵ Onaqa a na kamba minjrej, “A une tamo kiyo sai kiyo di e qaliesai. Ariya e nami njam qandimo soqnem bini e olo njam poibqoqa sawa uneqnum di e qalieonum.”

²⁶ Onaqa nanġi na olo nenemyeb, “Yesus a ni kiyermqo? A kiyersi ino njamdamu boletqoqa ni sawa uneqnum?”

²⁷ Onaqa a na kamba minjrej, “E nami merngonum ninġi ijo anjam quetbosai. Kiyaqa ololo mernġit quqwab? Ninġi dego Yesus aqa anġro sqajqa are unu e?”

²⁸ Onaqa Farisi nanġi na tamo di misilinjyosib minjeb, “Ni Yesus aqa anġro. Iga Moses aqa anġro. ²⁹ Iga qalie, Qotei a bole Moses anjam minjoqnej. Ariya Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.” ³⁰ Onaqa tamo dena kamba minjrej, “E nunġo anjam di quonum ugeibqo. Ninġi mareqnub, ‘Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.’ Ariya Yesus a ijo njamdamu boletqoqa e sawa uneqnum. ³¹ Iga qalie, tamo nanġi une ateqnub qaji nanġi Qotei pailyqab di a nanġo pailyo quqwasai. Ariya tamo nanġi Qotei qa ulaoqnsib aqa areqalo dauryeqnub qaji nanġi pailyqab di a nanġo pailyo quqwas. ³² Tamo ai miligiq na njam qandimo nambabo qaji di tamo bei na nami boletonaq iga quosaiognem. ³³ Qotei na Yesus qarinjyosai qamu a marjwa bei babtqa keresai qamu.”

³⁴ Onaqa Farisi nanġi na kamba minjeb, “Une aqa kumbra inoq di beterejunu. Ni une ti sosim nambabem

agi bini ni degsi unum. Deqa ni Qotei aqa anjam iga mergaim.” Degsib minjsib a taqal waiyosib a olo Qotei tal miligiq gilqajqa saidyeb.

Farisi nanği tamo ñam qandimo bul unub

³⁵ Farisi nanği na tamo di taqal waiyonab Yesus a di qusiqa a qa ñamosiq itosiq nenemyej, “Ni Tamo Anğro qa ino areqalo siñgiltonum e?” ³⁶ Onaqa a na kamba Yesus minnej, “O Tamo Koba, Tamo Anğro di yai? Ni merbimqa e qusiy ijo areqalo a qa siñgilatqai.” ³⁷ Onaqa Yesus na minnej, “Ni na Tamo Anğro agi itonum. Endego aqo ombla anjam mareqnum.” ³⁸ Onaqa a na Yesus minnej, “Od, Tamo Koba, e ni qa ijo areqalo siñgiltonum.” A degsi Yesus minjsiqa aqa areq di siñga pulutosiqa a biñiyej.

³⁹ Onaqa Yesus a marej, “E tamo unğasari nanği peginjraqajqa deqa mandamq aiyem. Deqa tamo ñam qandimo unub qaji nanği olo ñamdamu bole atoqnqab. Tamo ñamdamu bole ateqnub qaji nanği olo ñam qandimnjresqas.” ⁴⁰ Onaqa Farisi qudei Yesus aqa jojomq di tigelesoqneb qaji nanği aqa anjam di qusib nenemyeb, “Iga dego ñam qandimgejunu kiyo?” ⁴¹ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Niñgi ñam qandimñgejunu qamu niñgi une saiqoji unub qamu. Ariya niñgi mareqnub, ‘Iga ñamdamu bole ateqnum.’ Dego di niñgi une ti unub.”

10

Yesus a kaja nanço mandor bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E bole merñgwai. Tamo bei a kaja nanço jeñ miligiq gilqa osimqa a siranmeq na gilqa uratosim qalaq na jeñ prugosim miligiq gilqas di a bajinj tamo. ² Tamo a siranmeq na jeñ miligiq gilqas di a kaja nanço mandor bole. ³ Deqa siranme taqato tamo na siran waqtetoqnim miligiq giloqnsim aqa segi kaja nanço

ñam metnjroqñqas. Metnjroqñim nañgi aqa kakro qusib boqñib joqsim oqedoqñqas. ⁴ A na aqa segi kaja kalil nañgi joqsim oqedoqñsim a nañgi qa namoosim giloqñimqa nañgi aqa kakro qa poinjrim deqa nañgi a dauryoqñqab. ⁵ Tamo lañaj bei na nañgi metnjrqas di nañgi aqa kakro qalieqasai deqa nañgi a dauryqasai. Nañgi a uratosib jaraiqab.” ⁶ Yesus na yawo anjam degsi minjrnaqa nañgi qusib utru poinjrosai. ⁷ Deqa Yesus a damu ubtosiqa endegsi minjrej, “E bole mernğwai. Kaja nañgi di ijo segi tamo uñgasari nañgi sigitnjrejñub. Jeñ miligiq gilqajqa sirame agi e segi. ⁸ Anjam plalto tamo kalil e bosaisonam nami beb qaji nañgi bajin tamo bul. Deqa kaja nañgi nañgo medabu dauryosaiqneq. ⁹ E segi sirame. Tamo uñgasari nañgi ijoq na jeñ miligiq giloqñqab di Qotei na nañgi elenqas. Amqa nañgi miligiq gile oqede oqñsib ingi bole uyoqñqab.

¹⁰ “Niñgi qalie, bajin tamo nañgi kaja bajinõsib ugeugeinjsib ñumqajqa deqa beqñub. Ariya e degyqa bosai. E na kaja nañgi ñambile enjritqa nañgi ñambile tulañ boledamu oqajqa e deqa bem. ¹¹ E kaja nañgo mandor bole. Mandor bole aqa kumbra agiende. A kaja nañgi aqaryainjrqa marsimqa aqa segi ñambile uratosim moiqa. ¹² Ariya tamo lañaj aqa kumbra degosai. A silali qa segi wauqas deqa a kaja nañgi geregere taqatnjrqasai. A kaja nañgo mandor bolesai. Kaja nañgi aqa sai. Deqa bauñ juwañ bamqa unsim kaja nañgi uratnjrsim ulañqas. Yimqa bauñ juwañ na kaja qudei ñumim kalil segisegiosib jaraiqab. ¹³ A silali qa segi wauqas deqa a kaja nañgi geregere taqatnjrqasai. A kaja nañgi qa are qalosai. Bauñ juwañ bamqa a kaja nañgi uratnjrsim ulañqas.

¹⁴ “E kaja nañgo mandor bole. E ijo segi kaja nañgi qa qalie bole. Ijo segi kaja nañgi e qa dego qalie bole. ¹⁵ Ijo Abu a e qa qalie bole. E ijo Abu qa qalie bole. Dego kere

e ijo segi kaja nanngi qa qalie bole. Nanngi dego e qa qalie bole. Deqa e na ijo kaja nanngi aqaryainjrqa marsiy ijo segi nambile uratosiy moiqai. ¹⁶ Ijo kaja qudei dego jeŋ oqeq di unub. Nanngi jeŋ miligiq di sosai. Deqa e nanngi dego joqsiy bosiy ijo kaja jeŋ miligiq di unub qaji nanngi ti turtnjrnsiy jeŋ qujaiq di breinjrit nanngi mandor qujai ti sqab. Sosib ijo medabu quoqnqab. ¹⁷ Ijo Abu na e tularŋ qalaqalaibeqnu. Di kiyaaqa? E ijo segi nambile uratosiy moisiy olo subq na tigelqai. ¹⁸ Tamo bei na ijo nambile yaibqa keresai. E ijo segi areqalo na ijo nambile uratosiy moiqai. E siŋgila ti unum deqa e na ijo nambile uratqa kere. Osiy olo ijo nambile oqa kere. Ijo Abu a nami merbej, ‘Ni degye.’ Deqa e degyqai.”

¹⁹ Onaqa Juda nanngi Yesus aqa anjam deqa niriŋosib poaiyeleb. ²⁰ Osib nanngi gargekoba endegsib maroqneb, “Yesus a mondor uge ti unu deqa a tularŋ nanariqo. Kiyaaqa niŋgi aqa anjam queteqnu?” ²¹ Onaqa nanngi qudei maroqneb, “Tamo a mondor uge ti sqas di a anjam bole deqaji marqa keresai. Mondor uge na tamo nŋam qandimo boletqa kere e? Sai.”

Juda tamo kokba nanngi Yesus qa minjij oqetnjrej

²² Nami Juda nanngo moma nanngi atra tal bunuj siranŋ waqteb. Deqa olo are qalqajqa yori bati Jerusalem dia brantej. Bati di ulili aiqa bati. ²³ Onaqa Yesus a atra tal miligiq gilsiqqa tal me nŋam Solomon dia walweloqnej. ²⁴ Walweleqnaqa Juda tamo kokba nanngi aqa areq di ko-roosib minjeb, “Bati gembub koboamqa ni na ino kumbra ti ino wau ti ubtosim geregere mergwam? Ni Kristus amqa geregere merge.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E nami niŋgi merŋgem, ‘E Kristus.’ Merŋgonam niŋgi qunab ugeiŋgej. Wau kalil e ijo Abu aqa nŋam na yeqnum qaji di niŋgi

geregere tenemtoqniy. Tenemtosib endegsi poingwas, bole, e Qotei aqa Ŋiri. ²⁶ Ningi ijo kaja sai deqa ningi e qa nuŋgo areqalo singilatosaieqnub. ²⁷ Ijo kaja nanġi ijo medabu queqnub. E nanġi qa qalie bole. Nanġi e daurbeqnub. ²⁸ E nanġi ŋambile enjreqnum deqa nanġi ŋambile gaigai sqab. Nanġi padalqasai. Sai bole sai. Tamo bei na nanġi ijo baŋq dena yaibqa keresai. ²⁹ Ijo Abu na nanġi e ebej. A segi qujai iŋgi iŋgi kalil tulaŋ buŋnjrejunu. Deqa tamo bei na ijo kaja nanġi ijo Abu aqa baŋq dena yaiyqa keresai bole sai. ³⁰ Aqo ijo Abu wo tamo qujai.”

³¹ Onaqa Juda tamo kokba nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa nanġi a qalib moiqaqqa marsib meniŋ eleŋeb. ³² Osib Yesus qalqa laqna b endegsi minjrej, “E na Abu aqa wau bole gargekoba ningi osorŋgoqnem. Wau bole kiye qa ningi e lubsib moiyo tba meniŋ eleŋonub?”

³³ Onaqa Juda tamo kokba nanġi na kamba endegsib minjeb, “Wau bole bei qa iga ni meniŋ na lumqasai. Ni Qotei misiliŋyonum deqa lumqom. Agi ni segi qa maronum, ni Qotei. Ni degsi maraim. Ni mandam tamo. Deqa ni lumqom.”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba nanġi minjrej, “Nuŋgo dal anjam bei nami endegsib nenġrenyeb, ‘E ningi mernġonum, ‘Ningi qotei.’” ³⁵ Agi Qotei na tamo qudei nanġi minjrej, ‘Ningi qotei.’ A na nanġi degsi minjrej. Ningi qalie, iga Qotei aqa nenġren bei gentqa keresai. ³⁶ Abu a segi na e giltbosiqa qaribonaq mandamq aiyem deqa e maronum, ‘E Qotei aqa Ŋiri.’ E degsi maronum deqa ningi kiyaaq merbonub, ‘Ni Qotei misiliŋyonum’?

³⁷ “E ijo Abu aqa wau yosaiotqa ningi ijo anjam quet-baib. ³⁸ Ariya e Abu aqa wau yitqa ningi ijo anjam quib ugeiŋgim olo ijo wau unsib dena geregere poingem, bole, Abu na e beterbsonaqa e kamba Abu beteryejunum.”

³⁹ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusib a ojqa yonab a nanġi qa loumosiq ulanej.

⁴⁰ Ulanosiq a olo Jordan ya taqal beiq gilej. Gilsiq a Jon na nami tamo unġasari nanġi yansjroqnej qaji sawaq di soqnej. ⁴¹ Sonaqa tamo unġasari gargekoba nanġi aqaq giloqnsib segi segi maroqneb, “Jon a mañwa bei babtosaioqnej. Ariya anjam kalil Jon a Yesus qa maroqnej qaji di bole.” ⁴² Nanġi degsib maroqneb deqa Yesus a sawa dia sonaqa tamo unġasari gargekoba nanġi a qa nanġo areqalo sinġilateb.

11

Lasarus a makobaiyosiq moiyej

¹ Tamo bei aqa ñam Lasarus a maiyej. Lasarus aqa qure utru Betani. Qure di Maria aqa jaja Marta wo nanġo qure utru. ² Maria agi bunuqna Tamo Koba Yesus aqa singaq di gorej bilentosiq aqa gate banġa na piyej qaji a di. Aqa jaja Lasarus a maiyej. ³ Deqa Maria Marta wo nanġi na tamo qudei qarinjrnab Yesus aqaq gilsib minjeb, “O Tamo Koba, tamo ni tulañ qalaqalaiyeqnum qaji a maiyqo.” ⁴ Onaqa Yesus a nanġo anjam di qusiqa minjrej, “Ma di moiqajqa ma sai. A maiyqo di aqa utru agiende. Qotei aqa sinġila boleq dimqa tamo unġasari nanġi unsib Qotei aqa ñam soqtqajqa deqa a ma di oqo. E Qotei aqa Ħiri dego ñam koba oqai.”

⁵ Yesus a Marta aqa jaja Maria wo nanġi aiyel qalaqalainjrej. A Lasarus dego qalaqalaiyej. ⁶ Lasarus a maiyej anjam di qusiqa quosaibulosiq a sawa a soqnej qaji dia bati aiyel olo soqnej. ⁷ Sosiqa aqa anġro nanġi minjrej, “Iga olo Judia sawaq aiqom.” ⁸ Onaqa nanġi na Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, nami yala Juda nanġi meniñ na ni lumqa mareb. Di ni olo deq aiqam e?” ⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Sej oqsiq qanam jigeqo sawa

suwanqo. Deqa tamo nanngi walwelqa kere. Mangalqasai. ¹⁰ Ariya senj aisiq qoloqo sawa amburuqo. Deqa tamo nanngi walwelqa keresai. Mangalqab.”

¹¹ Yesus a anjam degsi marsiqa olo minjrej, “Gago was Lasarus a ñeiejunu. E aisiy dudumyqai.” ¹² Onaqa Yesus aqa angoro nanngi aqa anjam di qusibqa minjeb, “O Tamo Koba, a ñeiejunu degam aqa ma saiqas.” ¹³ Nanngi Lasarus a bole ñeiejunu edegeb. Di sai. A bole moiyej. Yesus a Lasarus aqa moiyo sigitosiqa ñeio qa marej. ¹⁴ Deqa a na ubtosiq minjrej, “Lasarus a bole moiyej. ¹⁵ Niñgi ijo singila unsib e qa nunngo areqalo singilatqajqa deqa e aqaq aiyosaisanam a moiyej. E niñgi qa are qalsim kumbra degyem. E ijo kumbra deqa arebolebolebeqnu. Niñgi tigelab iga Lasarus aqaq aiqom.”

¹⁶ Onaqa Tomas aqa ñam bei Didimus a na Yesus aqa angoro qudei nanngi minjrej, “Ungum. Iga kalil aisim Yesus a koba na moiqom.”

Yesus a marej, “E segi subq na tigelo qa utru”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa angoro nanngi koba na aisib Betani qure jojomyosib anjam endegsib queb, “Lasarus a nami moiyej subq ateb. Bati qolqe koboqo.” ¹⁸ Betani qure di Jerusalem jojom. Kilomita qalub. ¹⁹ Deqa Juda tamo ungasari gargekoba nanngi Betani qureq bosib Marta Maria wo nanngo jaja moiyej deqa are latetnjqajqa koroosib soqneb.

²⁰ Onaqa Marta a anjam endegsi quej, “Yesus a beqnu.” A degsi qusiqa walwelosiqqa gamq di Yesus turqajqa gilej. Maria a talq di awesoqnej. ²¹ Marta a gilsiq gamq di Yesus turosiq minjej, “O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moyosai qamu. ²² E qalieonum, ni inñgi kiye qa Qotei pailyqam a ni emqas.”

²³ Onaqa Yesus na Marta minjej, “Ino jaja a olo subq na tigelqas.” ²⁴ Onaqa Marta na kamba minjej, “E qalie, diño bati qa tamo ungasari kalil nanği subq na tigelabqa ijo jaja dego ombla tigelqab.” ²⁵ Onaqa Yesus na minjej, “E segi subq na tigelo qa utru. E segi nambile sqajqa utru. Tamo a e qa aqa areqalo singilatosim moiğas di unğum. A nambile sqas. ²⁶ Tamo kalil nambile sosib e qa nanğo areqalo singilateqnub qaji nanği olo bunu moiğasai. O Marta, ni ijo anjam di qusim ino areqaloq di singilatonum e?”

²⁷ Onaqa Marta na Yesus minjej, “Od, Tamo Koba. E qalieonum, ni Kristus, Qotei aqa Njiri. Ni qujai Qotei na qarınmonaqa mandamq aiyem qaji. Deqa e ni qa ijo areqalo singilatonum.”

Yesus a Lasarus qa are ugeiyonaqa akamej

²⁸ Marta a anjam degsi marsıqa olo puluosi aisiq aqa jaja Maria metonaq aqa areq bonaq ombla sasalosıbqa minjej, “Qalie Tamo Koba a bqo. A ni qa marqo.” ²⁹ Onaqa Maria a Marta aqa anjam di qusıqa tigeloqujatosıq Yesus unqa gilej. ³⁰ Yesus a qure milıgıq aiyosaisoqnej. A Marta wo anjam mareb qaji sawaq di soqnej. ³¹ Sonaqa Juda tamo ungasari talq di Maria are latetoqneb qaji nanği Maria a tigeloqujatosıq tal uratosıq gileqnaqa unsib are qaleb, “A Lasarus aqa subq di akamtqajqa gileqnu kiyo.” Nanği degsib are qalsib tıgelosib Maria dauryosib gileb.

³² Maria a gılsıq Yesus soqnej qaji sawaq di brantosıqa Yesus unsiqa aqa areq di singa pulutosıqa minjej, “O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moiğosai qamu.”

³³ Onaqa Yesus a Juda tamo ungasari Maria dauryosib beb qaji nanği Maria ombla akamoqneb di unsiqa nanği qa are gulbeyonaqa nenemnjrej, ³⁴ “Nıngi Lasarus qabia subq ateb?” Onaqa nanği na minjeb, “O Tamo Koba, ni bosim aqa sub une.” ³⁵ Degsi minjnabqa Yesus a dego

akamej. ³⁶ A akamonaqa Juda nanği di unsibqa mareb, “Ninği uniy. Yesus a Lasarus tulaŋ qalaqalaiyoqnej deqa akamqo.” ³⁷ Onaqa nanği qudei Yesus qa yomuosi mareb, “Yesus a nami tamo ŋam qandimo boletej. A kiyaaq Lasarus boletosai? Yim a moiqasai.”

Yesus a Lasarus subq na tigeltej

³⁸ Onaqa Yesus a nanžo yomu anjam di qusiqa are gulbeiyonaqa walweloŋ Lasarus aqa subq gilej. Sub di mana miligiq di bogeb. Lasarus nami subq atsib meniŋ kobaquja na sub me getenteb. ³⁹ Deqa Yesus na tamo qudei minjrej, “Ninği meniŋ kobaquja di taqal atiy.” Onaqa tamo moiyej qaji aqa jaja Marta na Yesus minjej, “O Tamo Koba, a nami moiyej bati qolqe gilqo. Iga meniŋ taqal atqom di aqa qusa quleqwas.” ⁴⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E nami mermonum, ni e qa ino areqalo ŋingilatqam di ni Qotei aqa ŋingila unqam.” ⁴¹ Degsi minjnaqa nanği meniŋ kobaquja di taqal atnabqa Yesus a laŋ goge tarosiqa Qotei endegsi pailiej, “O Abu, ni ijo pail endi quonum deqa e ni qa tulaŋ areboleboleibqo. ⁴² E qalieonum, ni gaigai ijo pail queqnum. Ariya tamo ungasari ijo areq endi tigelejunub qaji nanği e qa nanžo areqalo ŋingilatqajqa deqa e ni pailmonum. Yim nanği qalieqab, ni na e qarınbonam bem.”

⁴³ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a tulaŋ maosiq marej, “O Lasarus, ni subq dena tigelosim au.” ⁴⁴ Degsi marnaqa tamo moiyej qaji a subq dena tigelosiq oqedej. Aqa ŋinga ti baŋ ti ulatamu ti nami gara na dalaeb. Deqa Yesus na minjrej, “Aqa gara di pambloŋyib walweloŋim gilem.”

Juda tamo kokba nanği koroosi Yesus qalib moiqajqa maroqneb

⁴⁵ Bati deqa Juda tamo ungasari Maria aqa are latetqa beb qaji nanği Yesus aqa maŋwa di unsibqa nanği gargekoba Yesus qa nanço areqalo ŋiŋilateb. ⁴⁶ Ariya nanği qudei tigelosib Farisi nançoq gilsib kumbra Yesus yej qaji deqa sainjreb. ⁴⁷ Sainjrnab qusibqa atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti metnjrnab nanço areq bosib koba na koroosib mareb, “Iga kiyerqom? Yesus a maŋwa gargekoba yeleŋeqnu. ⁴⁸ Iga a uratonam degsi kumbra yoqnqas di tamo ungasari kalil nanği a qa nanço areqalo ŋiŋilatqab. Yim Rom nanği bosib gago atra tal niñaqyosib iga dego kobotgwab.”

⁴⁹ Wausau deqa tamo bei aqa ñam Kaiafas a Juda nanço atra tamo gate soqnej. Deqa a nanço ambleq di tigelosiq minjrej, “Niŋgi tulaŋ nanarionub. Anjam laŋa laŋa mareqnub. ⁵⁰ Niŋgi are qaliy. Tamo qujai a tamo ungasari kalil nanği qa moiqas di kere. Amqa iga padalqasai.”

⁵¹ Kaiafas aqa segi areqalo na anjam di marosai. A wausau deqa atra tamo gate soqnej deqa a Qotei aqa medabu osiqa anjam di marej. Yesus a Juda nanği qa moiqas anjam di ubtosiq marej. ⁵² Bole, Yesus a Juda nanği segi qa moiqasai. Qotei aqa anğro kalil sawa bei beiq di unub qaji nanği qa ti moiqas. Moisis nanği kalil koroinjrimqa nanği aqa segi tamo ungasari sqab. Kaiafas a anjam di ubtosiq marej.

⁵³ Bati qujai deqa Juda tamo kokba nanği Yesus qalib moiqajqa anjam gereiyqa utru ateb. ⁵⁴ Yesus a di qalieosiq deqa a Juda nanço ambleq di walwelosaiqnej. A segit-osiqa qure kiñala bei wadau sawa jojom deq gilsiq aqa anğro nanği koba na dia soqneb. Qure di aqa ñam Efraim.

⁵⁵ Qotei a nami Israel nanği Isip sawaq di padalqa laqnabqa nanği elenej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej. Yori bati jojomonaqa Juda tulaŋ gargekoba nanço qure qureq dena tigelosib yori bati di unqajqa deqa

Jerusalem beb. Juda nanngo kumbra agiende. Yori bati di brantosaisoqnimqa nanngi Jerusalem bosib nanngo segi jejamu yansosib yori bati qa tariñqab. Utru deqa nanngi Jerusalem beb. ⁵⁶ Ariya nanngi Jerusalem bosib Yesus qa ñamoqneb. Ñamoqnsib atra tal miligiq bosib segi segi maroqneb, “Niñgi kiyersib are qalonub? Yesus a yori bati unqajqa Jerusalem bqas kiyo sai kiyo?” ⁵⁷ Nanngi degsib maroqneb. Di kiyaaqa? Atra tamo kokba ti Farisi ti nanngi na tamo unğasari nanngi nami endegsib minjreb, “Tamo bei a Yesus qabi soqnimqa unsim bosim iga mergim iga na ojgom.”

12

Maria a goreñ quleq tulañ boledamu Yesus aqa singaq di bilentej

¹ Ariya Juda nanngo yori bati koba jojomej. Bati 6 amqa brantqas. Deqa Yesus a tigelosiq Betani qureq gilej. Qure di Lasarus agi Yesus na subq na tigeltej qaji aqa qure utru. ² Gilnaqa qure deqaji tamo unğasari nanngi a unsibqa areboleboleinjrnaqa ingi goiyeteb. Marta a ingi suweiyosiq Lasarus Yesus wo tamo qudei ti metnjrnaq bosib koba na awoosib ingi uyoqneb. ³ Onaqa Maria a goreñ quleq tulañ boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinaq jigsıqa osi bosıqa Yesus aqa singaq di bilentosıqa aqa segi gate banqa na piyetej. Onaqa goreñ aqa quleq na tal keretej. ⁴ Onaqa Yesus aqa anğro bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiq jeu tamo nanngo banq di atej qaji a Maria aqa kumbra di unsıqa ñirinıosiq marej, ⁵ “A kiyaaqa goreñ di qarınıyosiq meniñ silali 300 osiq dena tamo ingi ingi saiqoji nanngi aqaryainjrosai?” ⁶ Judas a tamo ingi ingi saiqoji nanngi qa are qalsiq anjam di marosai. A bajiñ tamo. A Yesus aqa anğro nanngo silali jugwajqa quñ

taqatoqnej. Deqa nanġi qurj miligiq di silali ateqnab a na olo bajjoqnej. A deqa are qalsiq anjam di marej.

⁷ Onaqa Yesus a Judas aqa anjam di qusiqa minnej, “Uña di urat. A gorej di ojesoqnem. A ijo jejamu subq atqajqa are qalsiq nami gereiyqo. ⁸ Tamo ingi ingi saiqoġi nanġi bati gaigai niġi ti sqab. Ariya e bati gaigai niġi ti sqasai.”

Atra tamo kokba nanġi Lasarus qalsib moiyoṭqa maroqneb

⁹ Juda tulaġ gargekoba nanġi qalieeb, Yesus a Betani qureq gilsiq di soqnej. Deqa nanġi a unqa belejeb. Nanġi Yesus segi unqajqa bosai. Yesus a nami Lasarus subq na tigeltej deqa nanġi a dego unqa beb. ¹⁰ Atra tamo kokba nanġi Lasarus dego qalsib moiyoṭqa qairoqneb. ¹¹ Di kyaqa? Yesus a Lasarus subq na tigeltonaqa Juda gargekoba nanġi atra tamo kokba nanġi uratnjrsib olo Yesus qa nanġo areqalo siġilatoqneb.

Mandor Koba Yesus a Jerusalem bej

¹² Tamo unġasari tulaġ gargekoba nanġi yori bati unqajqa marsib Jerusalem belejeb. Belejosis nebeonaqa nanġi endegsib queb, “Yesus a Jerusalem bqas.” ¹³ Nanġi degsib qusib deqa nanġi tuwom banġa elenosis Yesus gamq di turqajqa aiyeb. Aisib Yesus beqnaqa unsib tulaġ lelejoqnsib endegsib minjoqneb, “Iga ni qa tulaġ areboleboleigeqnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulaġ geregereimeqnu. Ni Israel nanġo Mandor Koba.”

¹⁴ Onaqa Yesus a donki osiqa quraq di awoej. Aqa kumbra deqa nami Qotei aqa anjam bei endegsib nengrenyeb unu, ¹⁵ “O Saion tamo unġasari, niġi ulaaib. Niġi uniy. Nuġo Mandor Koba a donki bunuj quraq di awoosiq beqnu.” ¹⁶ Bati deqa Yesus aqa anġro nanġi anjam di aqa utru poinjrosai. Bunuqna Yesus a moisiq ñam koba onaqa nanġi anjam deqa olo are qalsib endegsib mareb, “Bole,

anjam di Yesus qa nenngrenjeb deqa tamo ungasari nanngi lelenoqnsib a binjiyoqneb.”

¹⁷ Ariya tamo ungasari Yesus a Lasarus metosiq subq na tigeltonaq uneb qaji nanngi manjwa deqa saoqnsib laqneb. ¹⁸ Laqnab tamo ungasari tulan gargekoba nanngi quoqneb. Deqa Yesus a donki bunuj quraq di awoosiq Jerusalem beqnaqa nanngi a gamq di turqajqa aiyelenjeb. ¹⁹ Ainabqa Farisi nanngi na unjrsibqa segi segi maroqneb, “Iga Yesus singila na saidyeqnamqa keresaiigeqnu. Ningi uniy. Tamo ungasari kalil nanngi a dauryeqnub.”

Grik tamo qudei nanngi Filip minjeb, “Iga Yesus unqom”

²⁰ Tamo ungasari Qotei louqa marsib yori bati unqajqa Jerusalem aiyelenjeb qaji nanngo ambleq di Grik tamo qudei soqneb. ²¹ Grik tamo nanngi di Filip aqaq di branteb. Di kiyaya? Filip a dego Grik tamo. Filip aqa qure utru Betsaida. Qure di Galili sawaq di unu. Nanngi Filip aqaq di brantosib nenemyeb, “O gago was, iga Yesus unqa kere e?” ²² Onaqa Filip a aisiqa nanngo anjam di Andru minjsiqa Andru ombla gilsib olo Yesus minjeb. ²³ Minjnab qusiqa nanngi kamba minjrej, “E Tamo Angro. Deqa e ñam koba oqajqa bati brantqo. ²⁴ E bole merngwai. Kurgus yago breiyibqa mandamq aisim moiqasai di a laja sqas. Moiqa di a olo qoqi oqsim gei gargekoba atelenqas. ²⁵ Dego kere tamo bei na aqa segi ñambile tulan qalaqalaiyqas di a padalqas. Ariya a mandamq endi aqa segi ñambile qoreiyqas di a ñambile gaigai sqas. ²⁶ Tamo bei na e wauetbqa osimqa a e daurbem. Yimqa qure e sqai di a dego e ombla sqom. A ijo wau yoqnqas di ijo Abu na a ñam kobaquja yqas.”

Jeu tamo nanngi na Yesus soqtosib goge gaintqab

²⁷ Osiqa Yesus a olo anjam endegsi marej, “Endego e are tulan gulbekobaibqo. Deqa e endegsi Qotei pailyqai

kiyo, ‘O ijo Abu, ni na marimqa bati uge endi ijoq baiq’? Uñgum, e degsi pailyqasai. Bati uge endi branteme. E deqa mandamq aiyem. ²⁸ O ijo Abu, ni na ino ñam tulañ kobaqujatime.” Yesus a degsi marnaqa lañ goge dena anjam endegsi brantej, “E ijo ñam kobaqujatonum. Ololo kobaqujatqai.” ²⁹ Anjam degsi brantonaqa tamo uñgasari Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanñgi qusibqa segi segi maroqneb, “Kola anjam atqo kiyo?” Onaqa tamo qudei nanñgi mareb, “Sai. Lañ anñgro bei na Yesus anjam minjqo.”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam ninñgi quonub qaji di e aqaryaibqajqa brantosai. Di ninñgi aqaryaingwajqa brantqo. ³¹ Ninñgi quiy. Qotei na tamo uñgasari mandamq endi unub qaji nanñgi peginjrqaqqa bati bqo. A na mandam endeqa gate koba Satan taqal waiyqajqa bati dego bqo. ³² E bini mandamq endi unum. Ariya bunuqna jeu tamo nanñgi na e soqtbosib goge gaintbqab. Yimqa bati deqa e na tamo uñgasari kalil nanñgi are tigeltetnjritqa ijoq bqab.” ³³ Yesus a aqa segi moiqajqa gam boleq atqa osiqa deqa degsi marej.

³⁴ Onaqa tamo uñgasari nanñgi na kamba Yesus minjeb, “Kristus a bati gaigai sqas. Dal anjam nami degsib marnab iga quem. Deqa ni kiyaga maronum, ‘E Tamo Anñgro soqtbosib goge gaintbqab’? Tamo Anñgro di tamo yai?”

³⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Puloñ a nuñgo ambleq di sokiñalayosim ninñgi olo uratñgwas. Deqa ninñgi puloñ ti sosib puloñq na laqniy. Yimqa ninñgi ambruingwasai. Tamo ambruq na laqnu qaji a qabiteqnu kiyo di a qalieqasai. ³⁶ Ninñgi puloñ ti sosib puloñ qa nuñgo areqalo sinñgilatdiy. Ninñgi degyqab di ninñgi puloñ aqa anñgro sqab.”

Juda tamo gargekoba nanñgi Yesus qa nanñgo areqalo sinñgilatosai

Yesus na tamo ungasari nangi anjam degsi minjrsiqa nangi uratnjrnaq nangi a olo unosai. ³⁷ A Qotei aqa manjwa gargekoba nango nãmdamuq di yeqnaqa nangi unoqneq. Unoqnsib ariya nangi Yesus qa nango areqalo singilatosaioqneq. ³⁸ Nangi kumbra di yeb deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “O Tamo Koba, tamo yai a gago anjam endi qusiqa aqa areqaloq di singilatqo? Tamo yai a Tamo Koba aqa singila unsiq poiyqo? Tamo dego bei sosai.” Aisaia a nami anjam degsi marej.

³⁹ Deqa nangi Yesus qa nango areqalo singilatqa keresai. Utru deqa Aisaia a anjam bei dego endegsi nengrenyey, ⁴⁰ “Qotei a nango nãmdamu getentetnjrej. A nango are miligi dego getentetnjrej. Deqa nangi nango nãmdamu na Qotei aqa kumbra bei unqa keresai. Nangi nango are miligiq na Qotei aqa anjam dego poinjrqa keresai. Deqa nangi are bulyosib ijoq bqa keresai. Deqa e na nangi boletnjrqasai.” ⁴¹ Aisaia a nami Yesus aqa singila unsiq deqa anjam degsi marej.

⁴² Bole, Juda gate gargekoba nangi are bulyosib Yesus qa nango areqalo singilateb. Ariya nangi Farisi nangi ulainjrsib deqa nangi boleq di Yesus aqa ñam marosaioqneq. Nangi are qaleb, “Iga boleq di Yesus aqa ñam marqom di Farisi nangi iga Qotei tal miligiq gilqa saidgwab.” ⁴³ Nangi degsib are qaleb. Di kiyaaq? Nangi Qotei na nango ñam soqtqajqa arearetnjrosaiqneq. Tamo nangi na nango ñam soqtqajqa deqa arearetnjroqnej.

Yesus aqa anjam a tamo sigitosim tamo ungasari nangi peginjrqa

⁴⁴ Onaqa Yesus a tulan lelenosiq marej, “Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a e qa segi aqa areqalo singilatqasai. Ijo Abu e qarinqej qaji a qa dego aqa areqalo singilatqas. ⁴⁵ Tamo bei a e nubqas di a ijo Abu e qarinqej

qaji di dego unqas. ⁴⁶ E pulor bulosim mandamq aiyem. Deqa tamo ungasari kalil e qa nanjo areqalo singilate-qnub qaji nanji ambruc di sqasai. ⁴⁷ Tamo bei a ijo anjam qusimqa ariya a dauryqasai di e na a pegiyqasai. E tamo ungasari nanji peginjrqca bosai. E nanji elenqajqa bem. ⁴⁸ Tamo ungasari nanji e qoreibosib ijo anjam quqwa uratqab di nanji peginjrqajqa tamo bei unu. Anjam e mareqnum qaji a segi tamo sigitosim tamo ungasari nanji peginjrqcas. Diyo batiamqa anjam dena nanji peginjrqcas. ⁴⁹ E ijo segi areqalo na anjam marosaieqnum. Ijo Abu e qarinqbej qaji a na anjam merbeqnaqa quoqnsim agi mareqnum. ⁵⁰ E qalieonum, ijo Abu aqa anjam di nambile gaigai sqajqa anjam. Deqa anjam kalil e mareqnum qaji di ijo Abu na e merbeqnaq quoqnsim agi mareqnum.”

13

Yesus na aqa angro nanjo singa yansetnjrej

¹ Juda nanjo yori bati koba jojomonaqa Yesus a endegsi qalieej, “E mandamq endi so bati koboqo. E moisiy ijo Abu aqaq olo oqwa bati brantqo.” Yesus na aqa segi angro mandamq di soqneb qaji nanji tular qalaqalainjroqnsiq gilsilsiq aqa moiqa bati itej.

² Deqa a nanji koba na awoosib ingi uyoqneb. Di bilaq. Ingi uyeq nabqa Satan a Judas Iskariot aqaq aiyej. Aisiqa Judas na Yesus osim jeu tamo nanjo banq di atqajqa deqa are tigeltetej. Judas a Saimon Iskariot aqa niri. ³ Yesus a qalieej, aqa Abu na ingi ingi kalil aqa banq di atelenej. A Qotei aqaq na bej puluosim Qotei aqaq olo oqwas di dego qalieej. ⁴ Deqa a aqa angro nanji koba na ingi uyoqnsibqa a tigelosiq aqa gara olekoba piqtosiq jejamu piyo qaji gara osiq tigej. ⁵ Tigsiq kangal tamo bulosiq tabirq di ya qamsiq aqa angro nanjo singa yansetnjroqnsiq jejamu piyo qaji gara dena piyetnjroqnej.

⁶ Osiqa Pita aqa singa yansetqa laqnaqa minjej, “O Tamo Koba, ni ijo singa yansetbqam e?” ⁷ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Kumbra e endego yeqnum endi ni utru poimosai unu. Bunuqna ni poimqas.” ⁸ Onaqa Pita na Yesus saidyosiq minjej, “Ni ijo singa yansqasai. Sai bole sai.” Onaqa Yesus na minjej, “E ni yansmqasai di ni e ombla sqa keresai.” ⁹ Onaqa Saimon Pita na minjej, “O Tamo Koba, ni ijo singa segi yansaim. Ijo banj ti gate ti dego yansetbe.” ¹⁰ Onaqa Yesus na minjej, “Tamo a yalqo a olo yalqasai. Aqa singa segi yansqas di kere. Dena a torei milalo sqas. Ningi milalo unub. Ariya ningi kalil milalo sosai.” ¹¹ Yesus a qalieej, aqa angro bei agi Judas a na Yesus osim jeu tamo nanjo banj di atqas. Deqa a na minjrej, “Ningi kalil milalo sosai.”

¹² Yesus a nanjo singa yansetnjrsiq koboonaqa aqa segi gara olekoba olo jigsiqu awoosiq nenemnrej, “Kumbra e endego ningi engonum qaji di ningi utru poingwo e?” ¹³ Ningi e merbeqnub, ‘O Qalie Tamo Koba. O gago Tamo Koba.’ Ningi kere e merbeqnub. Agi e segi qujai. ¹⁴ E nunjo Tamo Koba. E nunjo Qalie Tamo Koba dego. Ariya e nunjo singa yansetngonum deqa ningi dego segi segi qa kumbra degyoqniy. ¹⁵ Kumbra e endego ningi osorngonum qaji di ningi kamba dego deqsib yoqniy. ¹⁶ E bole mernjwai. Kanjal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Tamo a wau qa gilqas di a na tamo a qarinyqo qaji di bunyqa keresai. ¹⁷ Kumbra e yeqnum endi aqa utru ningi poingim dauryiy. Yimqa ningi tulanj areboleboleingwas.

¹⁸ “Ijo anjam endi e ningi kalil qa marosai. E na ningi giltngem deqa e ningi qa qalie bole. Ariya Qotei aqa anjam bei nengrenj di unu qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, ‘Tamo e ombla bem quiq di tuqtosim uyqas qaji a na e jeutbqas.’ ¹⁹ Kumbra di brantosaisonaqa e nami

merngonum. Deqa kumbra di brantimqa ningi e qa nungo areqalo singilatosib marqab, ‘Bole, Yesus a segi qujai gaigai degsi unu.’ ²⁰ E bole merngwai. Tamo bei na tamo ungasari e qarijnjronum qaji nanqi osim geregereinjrqas di a e dego osim gereibqas. A e osim gereibqas di a na ijo Abu e qarijnbej qaji a dego osim gereiyqas.”

Judas a Yesus osim jeu tamo nanjo banq di atqas

²¹ Yesus a degsi marsiqa are tulan gulbekobaiyonaqa olo marej, “E bole merngwai. Ijo angro bei na e osim jeu tamo nanjo banq di atqas.” ²² Onaqa Yesus aqa angro nanqi segi segi kokoqoqneb. Yesus a angro yai qa degsi marej di nanqi qaliesai deqa nanqi degyoqneb. ²³ Yesus aqa angro bei agi Yesus na tulan qalaqalaiyoqnej qaji a Yesus aqa areq di awesoqnej. ²⁴ Deqa Saimon Pita a ban na angro di minjej, “Ni na Yesus nenemyimqa a angro yai qa degsi marqo di mermqas.” ²⁵ Onaqa angro dena Yesus beteryosiqa nenemyej, “O Tamo Koba, ni angro yai qa degsi maronum?” ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Angro e endego bem osiy quiq di tuqtosiy anaiyqai qaji a na e osim jeu tamo nanjo banq di atqas.” Degsi minjsiqa bem quiq di tuqtosiq Saimon Iskariot aqa njiri Judas anaiyej.

²⁷ Anaiyonaq Satan a Judas aqa are miligiq ainaqa Yesus na minjej, “Ni kumbra yqam qaji di endego yoqujat.” ²⁸ Yesus a Judas degsi minjnaqa aqa angro kalil awesoqneb qaji nanqi qusibqa Yesus na Judas kiyaaqa anjam di minjej nanqi deqa poinjrosai. ²⁹ Judas a nanjo silali jugwajqa qun taqatoqnej deqa nanqi qudei are qaleb, Judas a gilsim yori bati aqa ingi ingi awaiyqajqa deqa kiyo Yesus na degsi minjej. Nanqi qudei are qaleb, Judas a gilsim ingi awaiyosim tamo sougetejunub qaji nanqi anainjrqas. ³⁰ Onaqa Judas a bem di uysiqa warum uratosiq oqedej. Di qolo.

Yesus na aqa angro nanngi dal anjam bunuj enjrej

³¹ Judas a oqedonaqa Yesus a endegsi marej, “Bini e Tamo Angro ñam koba oqai. E ñam koba otqa Qotei a dego ñam koba oqas. ³² Qotei a ñam koba osimqa a na e dego ñam koba ebqas. A urur ñam koba ebqas. ³³ O ijo angro ningi quiy. E ningi koba na sokiñalayosiy uratngitqa ningi e qa ñamoqnqab. Qure e oqwai di ningi oqwa keresai. E nami Juda tamo kokba nanngi degsi minjroqnem agi bini ningi dego olo merngonum. ³⁴ Endego e dal anjam bunuj engwai. Dal anjam bunuj agiende. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. E ningi qalaqalaiñgeqnum dego kere ningi kamba dego segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. ³⁵ Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnibqa tamo kalil nanngi nungo kumbra di unoqnsib dena qalieoqnqab, ningi ijo angro bole.”

Yesus na Pita minnej, “Ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai’ ”

³⁶ Onaqa Saimon Pita na Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, ni qabitqam?” Onaqa Yesus na minnej, “Qure e oqwai di ni mati oqwa keresai. Bunuqna ni e daurbosim qure deq oqwam.” ³⁷ Onaqa Pita na olo Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, kiyafa e bini ni daurmqa keresai? Ni marimqa e ni qa ijo ñambile uratosiy moiqai.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni e qa ino ñambile uratosim moiqam e? E bole mermqai. Tuwe anjamosaiso-qnimqa ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

14

Iga Qotei aqaq oqwajqa gam agi Yesus a segi qujai

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi are gulbeingaiq. Ningi Qotei qa nungo areqalo singilateqnub ariya ningi e qa dego nungo areqalo singilatoqniy. ² Ijo Abu aqa talq di warum gargekoba unub. E oqsiy nungo segi segi

warum gereiyetngwai. Ijo anjam di bolesai qamu e ningi merngosai qamu. ³E nungo segi segi warum gereiyetngsiy olo bosiy ningi joqsiy qure e sqai di ningi dego e ombla sqab. ⁴Qure e sqai deq oqwajqa gam di ningi qalie.”

⁵Onaqa Tomas na Yesus minjej, “O Tamo Koba, qure ni oqwam di iga qaliesai. Deqa iga kiyersim qure deq oqwajqa gam qalieqom?” ⁶Onaqa Yesus na minjej, “E segi gam. E segi anjam bole qa utru. E segi nambile qa utru dego. Tamo bei a gam bei na ijo Abu aqaq oqwa keresai. Ijo Abu aqaq oqwajqa gam agi e segi qujai. ⁷Ningi e qa qalieonub qamu ningi ijo Abu qa dego qalieonub qamu. Agi endego ningi ijo Abu qa qalieqa utru atonub. Osib ningi a unonub.”

⁸Onaqa Filip na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni na ino Abu osorgimqa di iga qa kereqas.” ⁹Onaqa Yesus na minjej, “O Filip, e bati olekoba ningi koba na soqnem. Ni e qa qalieosai unum e? Tamo a e nubqo di a ijo Abu dego unqo. Deqa ni kiyaya e merbonum, ‘Ni na ino Abu iga osorge’? ¹⁰E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu di ni poimosai kiyo? Anjam e na ningi merngeqnum qaji endi ijo segi areqalo na merngosai. Ijo Abu na e beterbesosiqqa aqa wau ojeqnu. ¹¹E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu. Ningi ijo anjam di qusib e qa nungo areqalo singilatiy. Saiamqa wau kalil e nungo nãmdamuy di yeqnum qaji di ningi unsib e qa nungo areqalo singilatiy.

¹²“E bole merngwai. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di wau kalil e yeqnum qaji a dego yoqnqas. Osim ijo wau di bunyosim wau tulanã kokba yoqnqas. Di kiyaya? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa. ¹³E Qotei aqa Niri unum deqa ningi ijo nãam na inãgi bei qa Qotei pailyqab di e na inãgi di engwai. Yim dena ijo Abu a nãam koba oqas.

¹⁴ Ningi ijo ñam na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di enjwai.”

Yesus a aqa Abu minjim a na aqa Mondor Bole qarinyqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi e qalaqalaibqab di ningi ijo anjam dauryoqnqab. ¹⁶ Amqa e ijo Abu minjitqa a na Aqaryaingo Tamo qarinyim nungoq bosim singilatngwas. Osim a bati gaigai ningi koba na sqas. ¹⁷ Aqaryaingo Tamo di a anjam bole qa Mondor. Tamo ungasari mandamq endi unub qaji nangi Mondor di oqa keresai. Nangi a unosaieqnub. Nangi a qa qaliesai dego. Ariya ningi a qa qalie. A ningi koba na unub. Bunuqna a bosim nungo are miligiq di sqas.

¹⁸ “E ningi mandum angro bul uratngwasai. E nungoq olo bqai. ¹⁹ Sokiñala tamo ungasari mandamq endi unub qaji nangi e olo nubqasai. Ariya ningi e nubqab. E ñambile unum deqa ningi dego ñambile sqab. ²⁰ Sosibqa bati deqa ningi endegsib qalieqab, e na ijo Abu beteryesonam ningi kamba e beterbesonab e ningi beterngejunum. ²¹ Ningi quiy. Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo dal anjam dego qusim dauryoqnqas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaisyqas. E na dego tamo di qalaqalaisyoqnsiy aqaq di brantoqnsiyqa e segi qa babtoqnqai.”

²² Onaqa Judas bei Judas Iskariot sai a na Yesus endegsi nenemyej, “O Tamo Koba, kiyaaqa ni tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nangiq di brantqa saidosim gago segiq di brantoqnsim ni segi qa babtoqnqam?”

²³ Onaqa Yesus na minjej, “Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo anjam dauryoqnqas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaisyimqa aqo ijo Abu wo aqaq bosim a ombla gaigai sqom. ²⁴ Tamo bei a e qalaqalaibqasai di a ijo anjam dauryqasai. Anjam e na ningi merngeqnum qaji endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinqbej qaji aqa anjam.

²⁵ “Anjam endi e ningi koba na sosim merņgeqnum.
²⁶ Bunuqna Aqaryaingo Tamo a nungoq bosim singilatņwas. A Mondor Bole. Ijo Abu na a qarinyim ijo ņam na bosim anjam kalil ningi merņgekritqas. Osim nungo areqalo tigeltetņgimqa anjam kalil e ningi merņgeqnum qaji deqa olo are qaloqnqab.

²⁷ “E ningi uratņgwa osiy nungo are latetņgwai. E segi are lawo unum deqa e nungo are latetņgwai. Mandam tamo bei na degsim nungo are latetņgwa keresai. Deqa ningi are gulbeinġaiq. Osib ulaaib. ²⁸ E ningi endegsim merņgonum quonub, ‘E ningi uratņgsiy olo nungoq bqai.’ Ningi e qalaqalaibonub qamu ningi ijo anjam deqa are-boleboleinġwo qamu. Di kiyacaq? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa. Ijo Abu agi a na e tulaņ bunbejunu. ²⁹ E ijo Abu aqaq oqosaisosim anjam endi merņgonum. Deqa bunuqna e ijo Abu aqaq oqitqa ningi e qa nungo areqalo torei singilatqab.

³⁰ “Mandam endeqa gate koba Satan a beqnu. A na e gulbe bei ebqa keresai. Deqa e olo anjam olekoba totoryosiy merņwasai. ³¹ Ijo are koba endegsi unu. Mandam qaji tamo unġasari naņgi qalieqab, e ijo Abu qalaqalaiyeqnum deqa anjam a na merbeqnu qaji di e dauryeqnum. Ariya ningi tigelab iga gilqom.”

15

Yesus a wain ņamtaņ bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E segi wain ņamtaņ bole. Ijo Abu a wain wau qa lanja. ² Ijo dani qudei naņgi gei bole atqasai di ijo Abu na naņgi ġinġenġrsim taqal breinġrqas. Ijo dani naņgi gei bole atelenqab di ijo Abu na gereinġrimqa naņgi olo gei koba atelenqab. ³ Anjam kalil e nami merņgoqnem qaji dena ningi gereinġej koboej. ⁴ Ningi e beterbeseqniy. Yimqa e dego ningi beterņgesqai.

Ŋam dani a segi sqas di a geitqa keresai. Qoboq di beteresqas di a geitqas. Dego kere niŋgi e beterberesqasai di niŋgi gei bole atqa keresai.

⁵ “E segi wain ŋamtaŋ bole. Niŋgi ijo dani bul. Tamo bei a e beterberesqas di e dego a beteryesqai. Yimqa a gei koba atelenqas. Niŋgi e uratbqab di niŋgi wau bei yqa keresai. ⁶ Tamo bei a e beterberesqasai di a ŋam dani uge bul giŋgenyosib taqal breiyib kaŋgraŋamqa koroiyosib ŋamyuwoq di breiyib yugwas.

⁷ “Niŋgi e beterbeseosib ijo anjam nungoq di soqnimqa niŋgi iŋgi bei qa Qotei pailyqab di a na iŋgi di enqwas. ⁸ Niŋgi gei koba atelenosib ijo anqro bole soqniy. Yimqa ijo Abu aqa ŋam tulaŋ kobaqas. ⁹ Ijo Abu na e qalaqalaibeqnu dego kere e na niŋgi qalaqalaingeqnum. Deqa niŋgi gaigai ijo qalaqalaiyo kumbraq di soqniy. ¹⁰ Niŋgi ijo dal anjam kalil dauryoqnqab di niŋgi ijo qalaqalaiyo kumbraq di sqab. E ijo Abu aqa dal anjam dauryoqnsimqa aqa qalaqalaiyo kumbraq di unum dego kere. ¹¹ E segi areboleboleibeqnu deqa niŋgi dego areboleboleiŋgoqnem. Ijo arebolebole di nungoq di tulaŋ kobaoqnem. Utru deqa e na anjam endi niŋgi merŋgonum. ¹² Ijo dal anjam agiende. E na niŋgi qalaqalaingeqnum dego kere niŋgi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. ¹³ Qalaqalaiyo kumbra tulaŋ bolequja bei agiende. Tamo bei na aqa was naŋgi aqaryainjrqa osimqa aqa segi ŋabile uratosim moiqas. Qalaqalaiyo kumbra dena qalaqalaiyo kumbra kalil tulaŋ bunjrejunu. ¹⁴ Niŋgi ijo anjam kalil e na merŋgeqnum qaji endi dauryqab di niŋgi ijo segi was bole sqab. ¹⁵ Anjam kalil ijo Abu na e merbeqnaq queqnum qaji di e ubtosim niŋgi merŋgeqnum. Deqa e niŋgi ‘was’ merŋgeqnum. E niŋgi ‘kaŋgal tamo’ merŋgosaieqnum. Kaŋgal tamo a aqa tamo koba aqa wau qaliesai.

¹⁶“Ninggi na e giltbosai. E na ningi giltngem. Osim ningi wau engem. Ningi gilsib gei koba ateleñoqñibqa nuñgo gei gaigai sqajqa deqa e na ningi wau engem. Deqa ningi ijo ñam na ingi bei qa ijo Abu pailyqab di a na ingi di engwas. ¹⁷E na ningi dal anjam endegsi merngwai. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqñiy.”

*Mandam qaji tamo ungasari nanği na
Yesus aqa angro nanği jeutñreqñub*

¹⁸Osiqa Yesus a olo marej, “Mandam qaji tamo ungasari nanği na ningi jeutñgeqñub. Deqa ningi endegsi poiñgem, nanği namoqna e dego jeutboqñeb. ¹⁹Ninggi mandam qaji tamo unub qamu mandam qaji tamo ungasari nanği na ningi qalaqalainjeqñub qamu. Agi nanği na nanço segi was nanği qalaqalainjeqñub dego kere. Ariya ningi mandam qaji tamo sai. E na ningi giltngem deqa ningi mandam qaji kumbra urateb. Utru deqa mandam qaji tamo ungasari nanği na ningi jeutñgeqñub. ²⁰E nami merngonum, kanğal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Ningi anjam deqa are qaliy. Jeu tamo nanği na e ugeugeiboqñeb dego kere nanği na ningi ugeugeiñgo-qñqab. Nanği ijo anjam dauryoqñeb qamu nanği nuñgo anjam dego dauryeqñub qamu. ²¹Ariya nanği ijo Abu e qarınbej qaji a qa qaliesai. Deqa nanği ningi ugeugeiñgo-qñqab. Di kiyaaq? Ningi ijo ñam ejunub deqa.

²²“E bosim nanği anjam minjrosai qamu nanği une saiqoji unub qamu. Ariya e nanği anjam minjrem deqa nanği nanço une ulitqa gam saiqoji. ²³Tamo bei na e jeutbqas di a na ijo Abu dego jeutqas. ²⁴E manwa qudei tamo bei na nami yosaiqnej qaji di nanço ambleq di bantosai qamu nanği une saiqoji unub qamu. Ariya e nanço ambleq di manwa qudei babteqnamqa nanği unoqñsib aqo ijo Abu wo jeutgeqñub. ²⁵Nanço kumbra

dena dal anjam bei nenngrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, 'Tamo nanngi e lanja jeutbeqnu.''

²⁶ "Aqaryaingo Tamo a ijo Abu ombla unub. E na a qarinyit nunngoq bqas. A anjam bole qa Mondor. A ijo Abu aqaq dena bqas. Bosim ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim marqas. ²⁷ Ningi dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosib marqab. Di kiyaaqa? Nami e ijo wau utru atem bati deqa ningi e ombla sosib ijo wau unoqneb dena bosib agi bini ningi e ombla unum.

16

¹ "Ningi ijo ñam uratosib ulonjaib deqa e na anjam endi merengeqnum. ² Bunuqna jeu tamo nanngi na ningi taqal breingosib ningi olo Qotei tal miligiq gilqa saidngwab. Osib bati bei bamqa nanngi na ningi moyotnngoqnb. Osib endegsib are qaloqnb, 'Iga Qotei aqa wau ojeqnum deqa iga na nanngi moyotnjreqnum.' ³ O ijo ango, jeu tamo nanngi aqo ijo Abu wo qa qaliesai deqa nanngi ningi degngwab. ⁴ Nanngi ningi degngibqa ningi ijo anjam e bini merengeqnum qaji endeqa olo are qaliy."

Yesus a Mondor Bole qa anjam marej

Osiqa Yesus a olo marej, "Nami e ningi koba na soqnem bati deqa e na anjam endi ningi merngosaioqnem. ⁵ Sokiñala e ningi uratngsiy ijo Abu e qarinjbej qaji aqaq olo oqwai deqa bini e anjam endi ningi merengeqnum. Ariya ningi kamba e nenembosaieqnu, 'Ni qabitqam?' degbosai. ⁶ E ningi anjam endi merengeqnum deqa ningi are gulbeingeqnu. ⁷ E bole merngwai. E ningi uratngsiy oqwai. E oqwasai di Aqaryaingo Tamo agi Mondor Bole a nunngoq bqasai. Utru deqa e ningi uratngsiy oqwai. E oqsiy Mondor qarinyitqa a nunngoq bqas. ⁸ Bosimqa mandam qaji tamo ungasari nanngo une babetnjroqnim nanngi

poinjroqnqas. Kumbra bole qa utru dego a na osornjroqnim nanği qalioqnqab. Qotei a tamo unğasari nanği peginjrğas kumbra di dego nanği qalieqajqa deqa Mondor na nanği osornjroqnqas. ⁹ A na mandam qaji tamo unğasari nanço une babetnjroqnqas. Di kiyaaqa? Nanği e qa nanço areqalo şingilatosaieqnub deqa. ¹⁰ Kumbra bole qa utru dego a na nanği osornjroqnqas. Di kiyaaqa? E ijo Abu aqaq oqitqa ninği e olo nubqasai. ¹¹ Qotei a tamo unğasari nanği peginjrğas kumbra di dego Mondor na nanği osornjroqnqas. Di kiyaaqa? Qotei na mandam endeqa gate koba Satan pegiyosim nıamyuwoq waiyqas.

¹² “E anjam gargekoba ninği merıgwajqa ijo areqaloq di unu. Bini e merıgwasai. Di kiyaaqa? Nunço areqalo na ojqa keresai deqa. ¹³ Ariya anjam bole qa Mondor a bosimqa nunço areqalo gereiyetıngimqa ninği anjam bole kalil poinçekritqas. Aqa segi areqalo na anjam merıgwasai. A anjam quoqnsim di segi ninği merıgoqnqas. Osim kumbra mondoı branteleıqas qaji di dego ubtoqnsim merıgoqnqas. ¹⁴ A ijo anjam osim ninği merıgoqnqas. Kumbra dena a na ijo nıam koba ti ijo şingila koba ti boleq atqas. ¹⁵ Ijo Abu aqa inği inği kalil di ijo inği inği dego. Deqa e ninği merıgonum, Qotei aqa Mondor na ijo anjam osim ninği merıgoqnqas.”

*Yesus aqa anğro nanği are gulbeinjrimqa
olo bunuqna nanği areboleboleinjğas*

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Sokińala ninği e nubqasai. Olo sokińala ninği e nubqab.” ¹⁷ Onaqa Yesus aqa anğro nanği segi segi maroqneb, “Yesus a marqo, ‘Sokińala ninği e nubqasai. Olo sokińala ninği e nubqab.’ A dego marqo, ‘E ijo Abu aqaq olo oqwai.’ A kiyaaqa degsi marqo?” ¹⁸ Nanği degsib maroqsib olo maroqneb, “Yesus a kiyaaqa marqo, ‘Sokińala’? Anjam di aqa utru iga poigosai.”

¹⁹ Nanġi Yesus aqa anjam deqa nenemyqa laq nab di qalieosiqa endegsi minjrej, “E ningi mernġonum, ‘Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.’ Ijo anjam di aqa utru ningi poingosai deqa ningi segi segi qaireq nub. ²⁰ O ijo anġro, e bole mernġwai. Ningi akam ti sosib are tulaġ gulbeingwas. Amqa mandam qaji tamo unġasari nanġi areboleboleinjraqas. Ariya nunġo are gulbe di olo koboamqa ningi tulaġ areboleboleingwas. ²¹ Unġa a anġro oqajqa batieqnaqa aqa jejamu tulaġ jaqatinġyeqnaqa a are gulbekobaiyeqnu. Ariya a anġro osim aqa jaqatinġ koboamqa a aqa jaqatinġ deqa olo are qalqasai. A anġro osim deqa tulaġ areboleboleiyqas. ²² Dego kere bini ningi are gulbeingwo. Ariya bunuqna e ningi olo ningitqa ningi are gulbe di uratosib tulaġ areboleboleingwas. Nunġo arebolebole di tamo bei na olo yaingwa keresai. ²³ Bati deqa ningi olo e anjam bei nenembqasai. E bole mernġwai. Ningi ijo ñam na inġi bei qa Abu pailyqab di a na inġi di enġwas. ²⁴ Ningi nami ijo ñam na Qotei pailyosai oqneb. Ariya bini ningi inġi bei oqajqa are soqnimqa ningi ijo ñam na Qotei pailyoqniy. Osib deqa ningi inġi di osib tulaġ areboleboleingwas.”

Yesus a mandam endeqa sinġila kalil gotranġyosiq tigelejunu

²⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “E ningi yawo anjam mernġogonam. Bunuqna e olo yawo anjam bei ningi mernġwasai. Anjam aqa damu geregere plaltosiy ijo Abu qa mernġogonqai. ²⁶ Bati deqa e segi ningi qa Abu pailyqasai. Ningi ijo ñam na Abu pailyoqnaqab. ²⁷ Ijo Abu a segi na ningi qalaqalaingeqnu. Di kiyaaqa? Ningi e qalaqalaiboqnsib e Qotei aqaq na bem degsi poingeqnu deqa. ²⁸ Nami e ijo Abu aqaq na bosim mandamq aiyem. Sokiñala e olo mandam uratosiy aqaq olo oqwai.”

²⁹ Onaqa Yesus aqa angro nanği aqa anjam di qusib minjeb, “Od, endego ni boleq di anjam ubtosim mergonum. Ni yawo anjam mergosai. ³⁰ Deqa bini iga poigwo, ni kumbra kalil qa qalieonum. Deqa iga ni anjam bei nenemmqasai. Ni namoqna gago nenem qalieonum. Utru deqa iga ni qa gago areqalo singilatosim maronum, bole, ni Qotei aqaq na bem.”

³¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği e qa nuŋgo areqalo singilatonub e? Di keretonub. ³² Ninği quiy. Bati bei bqas agi bqo. Sokiñala jeu tamo nanği na ninği teteinğibqa ninği kalil segisegiosib nuŋgo qureq jaraiqab. Jaraiyibqa e segi sqai. Bole, e segi sqasai. Ijo Abu a e ombla sqom. ³³ E anjam endi ninği merngeqnum. Di kiyaaqa? Ninği na e beterbosib are lawo sqajqa deqa. Bole, ninği mandamq endi gulbe koba oqnqab. Di unğum. E segi na mandam endeqa singila kalil gotranjosim tigelejunum. Deqa ninği are singilatosib soqniy.”

17

Yesus a aqa angro nanği qa pailyej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa laŋ goge tarosiqqa Qotei endegsi pailyej, “O Abu, bati brantqo. E ino segi Angro qujai unum deqa ni ijo ñam kobaqujatimqa e kamba dego ino ñam kobaqujatqai. ² Ni e singila ebem. Singila dena e na tamo unğasari kalil nanği taqatnjroqñqai. Osiy tamo kalil ni na ebem qaji nanği ñambile enjritqa nanği ñambile gaigai sqab. ³ Ñambile gaigai sqajqa kumbra agiende. Tamo e na ñambile enjreqnum qaji nanği ni qa bole qalieeqnub. Agi ni segi Qotei bole. Nanği e Yesus Kristus qa dego bole qalieeqnub. Agi ni na e qarınbonam mandamq aiyem. Ñambile gaigai sqajqa kumbra agide.

⁴⁻⁵ “O Abu, e mandamq endi ino ñam koba ti ino siŋgila koba ti babtoqnem. Osim wau kalil ni na ebem qaji di yekritem. Nami mandam a brantosaisonaqa e ni ombla ñam koba ti soqnem. Ñam di ni na olo ebimqa aqo ombla ñam koba ti sqom.

⁶ “Tamo kalil ni na ebem qaji nanŋi di e na ino ñam osornjroqnem. Deqa nanŋi ino anjam dauryoqneb. Nanŋi ino segi tamo soqneb deqa ni na nanŋi mandamq endena elejosim e ebem. ⁷ Bini nanŋi qalieonub, inŋi inŋi kalil ni na e ebem qaji di inoq dena branteb. ⁸ Nanŋi degsib qalieonub. Di kiyaaqa? Anjam kalil ni na e merbem qaji di e kamba nanŋi minjrnem nanŋi queb. Qusib ni na e qarĩbonam bem anjam di nanŋo areqaloq di siŋgilateb. Osib endegsi poinjrej, e inoq dena bem.

⁹ “E nanŋi qa ni pailmonum. E mandam qaji tamo unŋasari nanŋi qa ni pailmosai. Tamo ni na ebem qaji nanŋi qa segi e ni pailmonum. Di kiyaaqa? Nanŋi ino tamo unub deqa. ¹⁰ Ijo tamo kalil nanŋi di ino dego. Ino tamo kalil nanŋi di ijo dego. Nanŋoq dena e ñam kobaquja eqnum.

¹¹ “E inoq olo bqai. Deqa e mandamq endi olo sqasai. Ariya tamo ni na ebem qaji nanŋi mandamq endi sqab. O Abu, ino kumbra kalil tulaŋ boledamu. Ni segi qujai une saiqqji. Ino ñam koba ni na ebem qaji ñam dena ni na ijo tamo nanŋi taqatnjroqnime. Amqa aqo aiyel are qujaitosim unum dego kere nanŋi kamba are qujaitosib sqab. ¹² E nanŋi koba na sosimqa ino ñam kobaquja ni na ebem qaji ñam dena nanŋi taqatnjroqnem. Deqa ijo anŋro bei padalosai. Anŋro qujai agi ni nami padalqajqa giltem qaji a segi padalqas. A padalamqa ino anjam nenŋrenŋ di unu qaji di aqa damu brantqas. ¹³ E olo inoq bqai. Ijo segi arebolebole tulaŋ kobaosim tamo ni na ebem qaji nanŋoq

di gaigai sqajqa deqa e mandamq endi sosimqa anjam endi mareqnum.

¹⁴ “E na nanği ino anjam minjroqnem. Utru deqa mandam qaji tamo unğasari nanği na nanği jeutnjreqnub. Nanği mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai. ¹⁵ Ni na nanği joqsım nanği mandam uratosib lağ qureq oqwajqa deqa e ni pailmosai. Nanği mandamq endi soqnib ni na nanği taqatnjroqnim tamo uge Satan na nanği ugeugeinjraim deqa e ni pailmonum. ¹⁶ Nanği mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai. ¹⁷ Ino anjam kalil bole. Ni ino anjam bole di nanği minjroqne. Yımqa anjam di nanğo are miligiq di wauoqnimqa nanği ino segi tamo tiñtiñ sqab. ¹⁸ Nami ni na e qarınbonam mandamq aisım tamo unğasari nanğo ambleq di soqnem. Deqa e kamba tamo ni na ebem qaji nanği qarınjritqa mandam qaji tamo unğasari nanğo ambleq di sqab. ¹⁹ E nanği qa are qalsiy ijo segi jejamu ni emekritqai. Ijo kumbra dena nanği ino segi tamo tiñtiñ sosib ino anjam bole dauryoqnqab.

²⁰ “E ijo anğro 11 nanği qa segi ni pailmosai. Bunuqna nanği ijo anjam mare mare laqnbqa tamo unğasari gargəkoba nanği nanğo anjam quoqnsib e qa nanğo areqalo singilatoqnqab. E nanği qa dego ni pailmonum. ²¹ O Abu, ni ijoq di unum. E dego inoq di unum. Aqo aiyel are qujaitosım unum. Ijo segi tamo unğasari kalil nanği dego aqo aiyel koba na are qujaitosım sqajqa deqa e ni pailmonum. Yımqa mandam qaji tamo unğasari nanği qalieqab, ni na e qarınbonam bem. ²² Aqo aiyel are qujaitosım unum. Ñam koba ni na ebem qaji di e kamba olo ijo segi tamo unğasari nanği enjrem. Di kiyayaq? Nanği dego aqo aiyel koba na are qujaitosım sqajqa deqa. ²³ E ijo segi tamo unğasari nanğoq di unum. Ni ijoq di unum. Kumbra dena nanği kalil dego aqo aiyel koba na are

qujaitosim sqom. Soqnimqa mandam qaji tamo ungasari nanği na nanği unjrsibqa qalieqab, ni na e qarınbonam bem. Osib qalieqab, ni e qalaqalaibeqnum dego kere ni ijo segi tamo ungasari nanği qalaqalainjreqnum.

²⁴ “O Abu, tamo ungasari ni na ebem qaji qure e sqai di nanği dego e ombla qure dia sqom. E deqa ni pailmonum. Nanği e ombla sosibqa ñam koba ni na ebem qaji di unqajqa deqa ti e ni pailmonum. Nami ni mandam atosaisosimqa ñam koba di e ebem. Di kiyaaqa? Ni na e qalaqalaiboqnem deqa. ²⁵ O Abu, ino kumbra kalil tulañ bole tiñtir. Mandam qaji tamo ungasari nanği ni qa qaliesai. Ariya e ni qa qalie bole. Ijo segi tamo ungasari nanği dego ni qa qalie bole. Deqa nanği qalieonub, ni na e qarınbonam bem. ²⁶ E ino ñam nanği osornjroqnem. Nanği olo osornjrqi. Yimqa ni na e qalaqalaibeqnum dego kere nanği ino qalaqalaiyo kumbraq di sqab. Amqa e segi nanği koba na sqom.”

18

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanngo banq di atej

¹ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a na aqa anğro nanği joqsıqa koba na walwelosib Kidron ya dosib taqal beiq aisib nañu agu beiq di soqneb. ² Bati gaigai Yesus aqa anğro nanği koba na nañu agu dia korooqneb. Deqa Yesus aqa anğro Judas agi Yesus osim jeu tamo nanngo banq di atqas qaji a nañu agu di qaliesoqnej. ³ Deqa a na qaja tamo gargekoba nanği wañal ti lam ti sebru ti eleñonab joqsıqa nañu agu deq gileb. Atra tamo kokba ti Farisi ti nanği na nanği qarınjnab Yesus ojqa gileb. Rom nanngo qaja tamo qudei dego nanği koba na gileb. ⁴ Gulbe kalil Yesus aqaq di brantqas qaji di a nami qaliesoqnej. Deqa qaja tamo nanği aqaq bonabqa a nanngo areq aisiqa nenemnjrej, “Niñgi yai qa bonub?”

⁵ Onaqa nanği na kamba minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.” Onaqa Yesus na minjrej, “E agiende.” Judas agi Yesus osiqa qaja tamo nanço banq di atej qaji a nanği koba na tigelesoqneb. ⁶ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa qore na ululoşosib şereşeb.

⁷ Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Niği yai qa bonub?” Onaqa nanği na minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.” ⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “E nami mernşonum, e agiende. Niği e qa bonub di e segi ojji. Ijo anğro nanği uratnjrib gileb.” ⁹ Yesus a nanği degsi minjrej deqa aqa anjam bei nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi a nami endegsi marej, “O Abu, tamo nanği ni na ebem qaji bei e uratit padalqasai.”

¹⁰ Onaqa jeu tamo nanği Yesus ojeqnab Saimon Pita na aqa sebru osiqa atra tamo gate aqa kanğal tamo bei gateq di qalqajqa waiyej grotosiqa dabkala segi gentetej. Kanğal tamo di aqa ñam Malkus. ¹¹ Onaqa Yesus na Pita minjej, “Ino sebru olo ate. E jaqatiş koba oqai. Jaqatiş di ya uge uyo bul. Di uyqai. Ijo Abu na merbej, ‘Ni jaqatiş di oqam.’”

Qaja tamo nanği Yesus ojsib Anas aqa talq osib aiyeş

¹² Onaqa qaja tamo nanği ti nanço gate koba a ombla na Yesus ojsib aqa ban tonteteb. ¹³ Osib Kaiafas aqa sou Anas aqa talq osib aiyeş. Kaiafas a wausau deqa Juda nanço atra tamo gate soqnej. ¹⁴ Agi a nami Juda tamo kokba nanği minjrej, “Tamo qujai a tamo unğasari kalil nanği qa moişas di kere.”

Pita a marej, “E Yesus aqa anğro sai”

¹⁵ Qaja tamo nanği Yesus osi aiyeqnabqa Saimon Pita a qoreş na Yesus dauryosiq aiyeş. Yesus aqa anğro bei dego a dauryosiq aiyeş. Anğro di atra tamo gate a qalie. Deqa a Yesus dauryosiq torei jeş miligiş gilişiq atra tamo

gate aqa talq di brantej. ¹⁶ Ariya Pita a siranme qala oqeq di tigelesoqnej. Onaqa Yesus aqa angro agi atra tamo gate a qaliesoqnej qaji a na siranme taqato uña minjnaqa odyonaqa Pita osiq ombla na jeñ miligiq gilsib tal qalaq di tigelesoqneb. ¹⁷ Onaqa siranme taqato uña a na Pita nenemyej, “Ni Yesus aqa angro kiyo?” Onaqa Pita na kamba minjej, “Eo. E aqa angro sai.” ¹⁸ Kanğal tamo nanği ti tal taqato tamo nanği ti yornjrnaqa ñam tunğuyosib ñamyuwo areq di tigelesosib ñam yoroqneb. Onaqa Pita a dego bosiq nanği koba na tigelesosib ñam yoroqneb.

Atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyoqnej

¹⁹ Bati deqa atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyoqnej. Yesus aqa angro nanği qa ti aqa anjam a na tamo unğasari nanği minjroqnej qaji deqa ti nenemyoqnej. ²⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E boleq di tamo unğasari nanği anjam minjroqnem. E bati gaigai Qotei tal miligiq di, atra tal miligiq di, Juda nanğo koro sawaq di anjam palontoqnsim minjroqnem. E uliosim anjam minjrosaiqnem. ²¹ Deqa ni kiyaa e nenemkobaibeqnum? Tamo unğasari ijo anjam quoqneb qaji nanği segi nenemnjrimqa nanği na mermqab. E anjam minjroqnem qaji di nanği qalie.”

²² Yesus a atra tamo gate degsi minjnaqa qaja tamo bei Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a bañ lubtosiqqa Yesus aqa ulatamuq di qalej. Osiqa minjej, “Ni kiyaaq atra tamo gate aqa medabu ojonum?” ²³ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E anjam maronum endi gisanamqa ubtosim merbe. Ariya ijo anjam bolearqa ni kiyaaq e lubonum?”

²⁴ Onaqa Anas na aqa qaja tamo nanği minjrnaqa Yesus osib atra tamo gate Kaiafas aqaq gileb. Yesus aqa bañ tonto qorbi sonaq osi gileb.

Pita a olo marej, “E Yesus aqa angro sai”

²⁵ Saimon Pita a njamuwo areq di tigelesosiq njam yoreqnaqa tamo qudei na minjeb, “Ni dego Yesus aqa angro bei kiyo?” Onaqa Pita a saidosiq minjrej, “Eo. E aqa angro sai.”

²⁶ Onaqa atra tamo gate aqa kanjal tamo bei na Pita minjej, “E ni kiyo Yesus ombla nañu aguq di sonam numonum?” Tamo di agi Pita na tamo dabkala gentetej qaji aqa was. ²⁷ Onaqa Pita a olo saidosiq minjej, “Di e sai.” Pita a degsi gisañoqalubtonaqa tuwe anjamej.

Juda tamo kokba nanqi na Yesus osib Pailat aqa talq gileb

²⁸ Onaqa nobqolo malu qameqnaq Juda tamo kokba nanqi na Kaiafas aqa talq dena Yesus osib Rom nanjo mandor Pailat aqa tal kobaqujaq gileb. Nanqi tal miligiq gilosai. Nanqi endegsib are qaleb, “Pailat a Juda tamo sai. A sawa bei qaji tamo. Deqa iga aqa tal miligiq gilqa getento. Gago dal anjam degsi unu. Iga aqa tal miligiq gilqom di iga une ti sqom. Deqa gago yori bati koba brantimqa iga inqi uyqa keresaiigwas.” Nanqi degsib are qalsib deqa nanqi Pailat aqa tal miligiq gilosai. ²⁹ Nanqi oqeq di tigelesonabqa Pailat a segi oqedosiq nanjoq di brantej. Brantosiq nenemnjrej, “Tamo endi aqa une kiye qa ninqi a osib ijoq bonub?” ³⁰ Onaqa nanqi na Pailat minjeb, “Tamo endi a kumbra uge yosai qamu iga inoq osi bosai qamu.”

³¹ Onaqa Pailat na olo minjrej, “Ninqi a olo osi aisib nunjo segi dal anjam na aqa une qa pegiyiy.” Onaqa nanqi na kamba Pailat minjeb, “Iga Juda tamo. Deqa iga na tamo moiyoqta keresai.” ³² Nanqi Pailat degsib minjeb deqa anjam bei Yesus a nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi Yesus a gam kiye na moiqaq di a segi nami ubtej.

³³ Onaqa Pailat a olo puluosiqa aqa tal miligiq gilsiq aqa qaja tamo nan̄gi minjrnaqa nan̄gi na Yesus osib aqa areq beb. Bonabqa Pailat na nenemyej, “Ni Juda nan̄go Mandor Koba e?” ³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni ino segi areqalo na anjam di merbonum kiyo tamo qudei na e qa saimonub qusim anjam di merbonum kiyo? Ni e merbe.” ³⁵ Onaqa Pailat na olo minjej, “E Juda tamo e? Sai. Ni que. Ino segi leŋ agi Juda nan̄gi ti atra tamo kokba ti nan̄gi na ni osib ijoq bonub. Deqa ni merbe. Ni une kiye yonum deqa ni osi bonub?”

³⁶ Onaqa Yesus na minjej, “E mandam qaji mandor sosai. Degsi so qamu Juda nan̄gi na e ojeqnaq ijo wau tamo nan̄gi ŋiriŋosib qoto itnjreb qamu.” ³⁷ Onaqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Ni bole mandor e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od, ni kere merbonum. E mandor. E anjam bole ubtqajqa deqa mandamq aisim ŋambabem. Tamo kalil anjam bole dauryeqnub qaji nan̄gi ijo anjam queqnub.” ³⁸ Onaqa Pailat na nenemyej, “Anjam bole di kiye?”

Juda nan̄gi na Pailat minjeb, “Ni Yesus ŋamburbasq di qame!”

Pailat a degsi marsiqa olo oqedosiqa Juda tamo kokba nan̄goq gilsiq minjrej, “E tamo endi aqa jejamuq di une bei unosai. ³⁹ Deqa e nun̄go kumbra bei dauryqai. Wausau gaigai nun̄go yori bati koba branteqnaqa e na tamo qujai tonto talq dena uratoqnsim engeqnum. Deqa niŋgi na merbiy. Wausau endeqa e tamo yai uratosiy engwai? E Juda nan̄go mandor endi uratosiy engwai e?” ⁴⁰ Onaqa Juda tamo kokba nan̄gi olo tulaŋ saidosib minjeb, “Ni a uratim oqedaiq. Tonto tamo Barabas a uratim oqedem.” Nan̄gi Pailat degsib minjeb. Barabas a leŋ ojo tamo.

19

¹ Onaqa Pailat a Yesus osiqa aqa qaja tamo nanngo banq di atsiqa minjrej, “Ningi Yesus bu toqon na kumbainyiy.” Degsi minjrnaqa nanngi na Yesus osib bu toqon na kumbainyeb. ² Kumbainyosib koboonaqa nanngi na sil luwit osib lulumosib dena mandor kokba nanngo gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. Osib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanngi gaigai jigeqnuv deqaji bei osib Yesus jigeteb. A segi qa Mandor Koba maroqnej deqa nanngi na kumbra degyeb. ³ Osib nanngi Yesus aqa areq bosib a misilinyoqnsib gisaŋ na biŋiyosib minjoqneŋ, “O Juda nanngo Mandor Koba, kaiye.” Nanngi degsib Yesus misilinyoqnsib baŋ lubtosib aqa ulatamuq di qaloqneŋ.

⁴ Onaqa Pailat a olo aqa talq dena oqedosiqa Juda tamo kokba nanngi minjrej, “Ningi uniy. E Yesus aqa jejamuq di une bei yala unosai bole sai. Ningi di qalieqajqa deqa e Yesus olo nuŋgoq osi bonum.” ⁵ Degsi minjrnaqa Yesus a oqedej. Gate tatal sil luwit na gereiyosib aqa gateq di ateteŋ qaji de ti gara lent a jigeteŋ qaji de ti qorbi oqedej. Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi tamo endi uniy.”

⁶ Degsi minjrnaqa atra tamo kokba ti nanngo qaja tamo nanngi ti Yesus unsibqa nanngi murqumyoqnsib Pailat waiŋyoqnsib minjoqneŋ, “Ni a ŋamburbasq di qame! Ni a ŋamburbasq di qame!” Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi segi na Yesus osib ŋamburbasq di qamiy. E aqa jejamuq di une bei unosai.” ⁷ Onaqa Juda tamo kokba nanngi na olo Pailat minjeb, “Yesus a segi qa marqo, ‘E Qotei aqa ŋiri.’ Aqa une deqa a moiyeŋ. Gago dal anjam degsi unu.”

⁸ Onaqa Pailat a nanngo anjam di qusiqa a tulaŋ ulaugetej. ⁹ Osiqa a olo Yesus osiq tal miligiq gilsiq nenemyej, “Ni sawa qabe qaji? Ni e merbe.” Onaqa Yesus a mequmesoqnej. A na kamba anjam bei Pailat minjosai.

¹⁰ Deqa Pailat na olo minjej, “Ni anjam bei merbqasai e? Ni que. E tamo kobaquja. Deqa e ni uratmit ni gilqam. E ni uratmqasai di ni namburbasq di gainosim moiqam. Ni degsi poimosai e?”

¹¹ Onaqa Yesus na Pailat minjej, “Qotei laŋ qureq di unu qaji a na ni siŋgila emosai qamu ni e gulbe bei ebqa keresai qamu. Deqa ino une kiñala. Ariya atra tamo gate agi e ojsiq ino baŋq di atqo qaji aqa une kobaquja.” ¹² Yesus na Pailat degsi minjnaq qusiqa olo oqedosiqa Juda tamo kokba naŋgi minjrej, “Uŋgum. E Yesus uratit gilqas.” A naŋgi degsi minjreqnaqa naŋgi na olo tulaŋ saidoqnsib murqumyoqnsib minjoqneb, “Ni Yesus uratim gilaiq. Ni a uratqam di ni mandor koba Sisar aqa wau tamo bolesai. Yesus a marqo, ‘E segi mandor koba.’ A degsi marqo deqa a na Sisar jeu atqo.”

¹³ Naŋgi na Pailat degsib minjeqnaq qusiqa a olo Yesus osiq oqedosiqa aqa awo jaram kobaq di awoej. Pailat a gaigai tamo naŋgo une qa peginjraqa oqnsiq dia awooqnej. Jaram so qaji sawa di aqa ñam Meniŋ Bijal. Hibu anjam na “Gabata” mareqnuq. ¹⁴ Juda naŋgo yori bati koba brantqa laqnej deqa yori bati aqa iŋgi iŋgi kalil gereiyosib atnab soqnej. Seŋ bati 12 onaq qanam jigeej. Deqa Pailat na Yesus osiq Juda tamo kokba naŋgi minjrej, “Niŋgi nuŋgo mandor koba uniy.” ¹⁵ Onaqa naŋgi tulaŋ lelejoqnsib minjoqneb, “Ni a taqal waiy! Osim namburbasq di qame!” Onaqa Pailat na nenemnjrej, “E nuŋgo mandor koba osiy namburbasq di qamqai e?” Onaqa atra tamo kokba naŋgi na kamba minjeb, “Gago mandor bei saiqoji. Gago mandor qujai agi Sisar.” ¹⁶ Onaqa Pailat a naŋgo areqalo dau-ryosiqa Yesus osiq naŋgo baŋq di atsiqa minjrej, “Niŋgi na Yesus osib namburbasq di qamiy.”

Yesus a namburbasq di gainej

¹⁷ Pailat a Juda tamo kokba nanği degsi minjrnaqa qaja tamo nanği Yesus osib aqa qawarq di aqa segi namburbas atetosib a ban ojsib Jerusalem uratosib osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Tamo Gate Tanu di branteb. Nam di Hibu anjam na “Golgota” mareqñub. ¹⁸ Di brantosib Yesus osib namburbasq di qameb. Tamo aiyel dego namburbasq di qameleñeb. Yesus a ambleq di tigeltosib tamo bei aqa ban qonanq di tigelteb. Bei aqa ban woq di tigelteb.

¹⁹ Onaqa Pailat a anjam bei nengrenyosiq namburbas mutu gogeq di atej. A endegsi nengrenyej, “Yesus Nasaret qaji a Juda nanço Mandor Koba.” ²⁰ Sawa agu Yesus namburbasq di gainteb qaji di Jerusalem jojom. Deqa Juda tamo ungasari gargekoba nanği gile beoqnsib anjam Pailat na nengrenyej qaji di sisiyoqñeb. Anjam di Hibu anjam na ti Rom nanço anjam na ti Grik nanço anjam na ti turtosiq nengrenyej. ²¹ Onaqa Juda nanço atra tamo kokba nanği na Pailat minjeb, “‘Yesus a Juda nanço Mandor Koba’ anjam degsi nengrenyaim. ‘A marej, ‘E Juda nanço Mandor Koba,’ ’ anjam degsi nengrenye.”

²² Onaqa Pailat na minjrej, “Ungum. E anjam nengreny-onum degesoqñem.”

²³ Ariya qaja tamo nanği na Yesus namburbasq di qamsibqa aqa gara elenqa marsib giltelenñeb. Giltelenosib tumbol qolqe ateb. Aqa gara jugo olekoba di gara banqa qujai na gereiyeb. Gara banqa bei na totoryosai. Gara di tulañ boledamu. ²⁴ Deqa qaja tamo nanği segi segi qairosib mareb, “Iga gara di bumbranqasai. Iga meniñ silali alañonam tamo yai aqa meniñ na bunñjqas a na gara di oqas.” Degsib marsib meniñ silali alañeb. Nanği kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, “Nanği ijo

gara elenqa marsib giltelenqab. Giltelenosib meniñ silali alanqab.”

²⁵ Yesus aqa ai wo aqa ai yala wo ñamburbas utruq di tigelesoqneb. Maria Makdala qure qaji wo Klopas aqa ñaurñ Maria wo ñanği aiyel dego bosib koba na tigelesoqneb. ²⁶ Onaqa Yesus a tirosiqa aqa ai wo aqa anğro ağı a tulañ qalaqalayıoqnej qaji de wo ñamburbas utruq di tigelesonab unjrısiqa aqa ai metosiq minjej, “O ai, di ino anğro.” ²⁷ Osıqa anğro di minjej, “Di ino ai.” Onaqa bati qujai deqa anğro dena Yesus aqa ai osıqa aqa segi talq di ombla sosıbqa taqatoqnej.

Yesus a moiyej

²⁸ Yesus a qalıeej, wau kalil aqa Abu na yej qaji di kobotej. Osıqa marej, “E ya qarbqo.” A degsi marej. Di kiyaya? Qotei aqa anjam bei neñğreñq di so qaji di aqa damu brantqajıqa deqa. ²⁹ Onaqa qaja tamo ñanği Yesus aqa anjam di qusıbqa gara ñeñgi bei osib wain isa kobaq di tuqteb. Tuqtosib ñamtañ bei aqa dani osib mutuq di gara ñeñgi qosısib osib Yesus anaiyqajıqa soqtosib aqa medabuq di ateb. Wain di ya nobu bei ñamburbas utruq di nami atnab soqnej qaji dena tıgsib Yesus anaiyeb. ³⁰ Onaqa Yesus a wain isa koba di uysıqa marej, “Bini e ijo wau kobotonum.” Degsi marsıqa aqa gate gulaiñosiqa mondor titosiq moiyej.

Qaja tamo bei na Yesus aqa jar banqaq di qamej

³¹ Juda ñanğo yori bati koba brantqa laqnej deqa yori bati aqa inği inği kalil gereiyosib atnab soqnej. Nebe yori bati. Deqa Juda ñanği mareb, “Iga yori bati qa tamo ñanği ñamburbasq di uratnırim sqasai.” Osib ñanği Pailat aqa areq bosib minjeb, “Ni ino qaja tamo ñanği minnırimqa gılsib tamo ñamburbasq di gaiñejunub qaji ñanğo sıñga gentetnıribqa urur moreñabqa osib subq atqab.” ³² Onaqa

Pailat a nanngo anjam di qusiqa odosiq aqa qaja tamo qudei qarınjnırnaq gilsib tamo aiyel Yesus koba na namburbasq di gainesoqneb qaji nanngo singa gentetnjreb. ³³ Osib Yesus aqa areq gilsib uneb a nami moiyej. Deqa nanngi aqa singa gentosai. ³⁴ Onaqa qaja tamo bei na aqa qaja osiq Yesus aqa jar banğaq di qamnağ leğ ti ya ti aiyej. ³⁵ Nanngi kumbra di yonabqa e ijo segi nğamdamu na unem. E kumbra deqa saoqnsim laqnum. E segi qalieonum, ijo anjam bole. Deqa nıngi qusib nunğo areqaloq di singilatiy. ³⁶ Qaja tamo nanngi kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nengrenğ di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib nengrenğyeb, “Nanngi aqa tanu bei gentqasai.” ³⁷ Qotei aqa anjam bei dego aqa damu brantej. Anjam agiende, “Nanngi qaja na aqa jar banğaq di qamsibqa a koqyesqab.”

Tamo aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub bunujq di ateb

³⁸ Onaqa tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsıqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A Yesus dauryoqnej qaji. A Juda tamo kokba nanngi ulainjrsiq deqa uliosiq Yesus dauryoqnej. A boleq di dauryosaiqnej. Ariya a Pailat aqa areq gilsıqa nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” Onaqa Pailat na Josep odyonaqa a Yesus aqa jejamu osiq subq atqa gilej. ³⁹ Nikodemus agi nami qolo Yesus aqaq gilej qaji a dego Josep ombla na Yesus aqa jejamu osib subq atqa gileb. Nikodemus a gilqa osıqa nğam so aqa ya quleq ti utru aiyela turtosiq gereiyosiq osi gilej. Nğam so aqa ya di aqa gulbe 30 kilogram. ⁴⁰ Onaqa nanngi aiyel Yesus aqa jejamu osib gara boledamu na dalaosib nğam so aqa ya di osib aqa jejamuq di liyeb. Juda nanngi na tamo subq atqa oqnsib degyeqnub.

⁴¹ Sawa Yesus namburbasq di qameb qaji qalaq di nañu agu bei soqnej. Nañu agu dia sub bunuj bei soqnej. Sub

dia nami tamo bei atosaisoqneb. ⁴² Sub di isaq di sosai. A jom di soqnej. Juda nanjo yori bati aqa inji inji kalil gereiyqa bati brantej deqa nanji aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub miligiq di jugeb.

20

Yesus a subq na tigelej

¹ Yesus a subq di sonaq yori batiej. Olo nebeonaqa nobqolo ambru Maria Makdala qure qaji a tigelosiqqa Yesus aqa subq gilej. Gilsiq nam atej meniñ kobaquja sub me getenteb qaji di waqosiq taqal di sonaq unej. ² Unsiqa olo puluosiq urur ti aisiq Saimon Pita wo Yesus aqa angro agi a tulan qalaqalaiyoqnej qaji de wo nanji aiyel itnjrsiqqa minjrej, “Gago Tamo Koba aqa jejamu subq dena osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di iga qaliesai.”

³ Degsi minjrnaqa Pita angro de wo nanji anjam di qusi-bqa Yesus aqa sub unqajqa gileb. ⁴ Nanji aiyel gurgurosib giloqnsib angro dena Pita bunyosiqqa namoosi gilsiq subq di brantej. ⁵ Osiq sub meq di tigelosiqqa miligi tirosiq gara Yesus dalaeb qaji di sonaq unej. A sub miligiq aiyosai. ⁶ Onaqa Saimon Pita a bunuqna bosiq torei sub miligiq aiyej. Aisiq a dego gara Yesus dalaeb qaji di unej. ⁷ Gara mutu bei Yesus aqa gate qoseteb qaji di lubosiq taqal beiq di sonaq unej. Gara mutu di gara qudei ti turtosiq sosai. A segiq di soqnej. ⁸ Onaqa angro namo subq di brantej qaji a dego sub miligiq aiyej. Aisiq gara di unsiq marej, “Bole.” ⁹ Bati deqa nanji aiyel Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di aqa utru geregere poinjrosaisoqnej. Anjam agiende, “Kristus a olo subq na tigelqas.” ¹⁰ Ariya nanji olo puluosib nanjo qureq aiyeb.

Maria Makdala qaji a Yesus unej

¹¹ Onaqa Maria a sub qalaq di tigelesosiq akamoqnej. Akamoqnsiq sub miligi tirej. ¹² Tirosiq laŋ aŋgro aiyel sub miligiq di sonab unjrej. Nanŋi gara qat jigsib Yesus ɲeioteb qaji lumeq di awesoqneb. Bei gateqsi bei singaqsi awesoqneb. ¹³ Awesosibqa Maria minjeb, “Uŋa, ni kiyaa akameqnum?” Onaqa minjrej, “Nanŋi ijo Tamo Koba osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di e qaliesai.” ¹⁴ Maria a nanŋi degsi minjrseq bulosiq aqa qoreq di Yesus a tigelesonaq unej. A qaliesai, di Yesus.

¹⁵ Onaqa Yesus na Maria minjej, “O uŋa, ni kiyaa akameqnum? Ni yai unqa bonum?” Onaqa Maria a are qalej, “Tamo endi a naŋu agu taqateqnu kiyo?” Degsi are qalsiq minjej, “Ni na kiyo ijo Tamo Koba osim sawa qabia atonum di merbimqa e gilsiy oqai.” ¹⁶ Onaqa Yesus na minjej, “O Maria.” Degsi minjnaqa Maria a Yesus qa poiyoŋaqa areiyosiq minjej, “O Rabonai.” Di Hibru anjam. Aqa damu, “O Qalie Tamo Koba.” ¹⁷ Onaqa Yesus na Maria minjej, “E ijo Abu aqaq oqosaiunum deqa ni e ojaim. Ni ijo was nanŋoq gilsim endegsi minjre, ‘Yesus a marqo, “E ijo Abu aqaq olo oqwai. Ijo Abu aŋi nunŋo Abu dego. Ijo Qotei aŋi nunŋo Qotei dego.” ’ Ni gilsim nanŋi degsi minjre.”

¹⁸ Onaqa Maria Makdala qaji a Yesus aqa anjam di qusiq gilsiq Yesus aqa aŋgro nanŋi itnjrsiq minjrej, “E gago Tamo Koba a unonum.” Osiq a anjam kalil Yesus na minjej qaji di olo nanŋi sainjrej.

Yesus aqa aŋgro nanŋi na a uneb

¹⁹ Yori bati koboosiq bilaqtonaqa Yesus aqa aŋgro nanŋi tal bei gogetosib siranme kalil qandimtelenoŋosib warum miligiq di soqneb. Nanŋi Juda tamo kokba nanŋi ulainjrsib deqa degyeb. Onaqa bati qujai deqa Yesus a tal miligiq di brantosiq nango ambleq di tigelosiq minjrej, “O ijo aŋgro, niŋi are lawo soqniy.” ²⁰ Osiq aqa baŋ ti jar

banğa ti naŋgi osornjrej. Onaqa naŋgi kalil Tamo Koba a unsibqa tulaŋ areboleboleinjrej. ²¹ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Niŋgi are lawo soqniy. Ijo Abu na e qarinjbej dego kere e niŋgi qarinqeqnum.” ²² Yesus na aqa aŋgro naŋgi anjam degsi minjrsiqa aqa mondor puynjrsiqa minjrej, “Niŋgi Qotei aqa Mondor Bole oiy. ²³ Niŋgi tamo uŋgasari naŋgo une kobotetnjrqab di Qotei a dego naŋgo une kobotetnjrqas. Ariya niŋgi tamo uŋgasari naŋgo une kobotetnjrqasai di Qotei a dego naŋgo une kobotetnjrqasai.”

Tomas a Yesus unej

²⁴ Yesus a naŋgoq di brantej di Tomas a naŋgi koba na sosai. Tomas a Yesus aqa aŋgro 12 deqaji bei. Aqa ñam bei Didimus. ²⁵ Onaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi gilsib Tomas itosib minjeb, “Iga gago Tamo Koba a unonum.” Degsi minjnabqa a naŋgo anjam di qunaq ugeiyonaq minjrej, “E ijo ŋamdamu na Yesus aqa baŋ bile tutu na qameb qaji pirigi di unsiy ojqai di e marqai, ‘Bole.’ E aqa jar banğa qaja na qameb qaji pirigi di dego unsiy ojqai di e marqai, ‘Bole.’ E unqasai di e bole qa marqasai.”

²⁶ Ariya bati 7 koboonaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi olo tal miligiq di soqneb. Tomas a dego naŋgi koba na soqneb. Siranme kalil qandimesonabqa Yesus a tal miligiq di brantosiqa naŋgo ambleq di tigelosiq minjrej, “O ijo aŋgro, niŋgi are lawo soqniy.” ²⁷ Osiqa Tomas minjej, “O Tomas, ni ino baŋ gei na ijo baŋ bile qameb qaji pirigi ojsim unime. Ino baŋ waiyosim ijo jar banğa qameb qaji pirigi dego oje. Areqalo aiyeltaim. Areqalo qujaitosim e qa ino areqalo singilat.” ²⁸ Onaqa Tomas na Yesus minjej, “O Yesus, ni ijo Tamo Koba. Ni ijo Qotei dego.”

²⁹ Onaqa Yesus na olo Tomas minjej, “Ni ino ŋamdamu na e nubsim deqa ino areqalo e qa singilatonum e? Ariya

tamo ungasari nanngo n̄amdamu na e nubosaieq̄nub qaji nan̄gi e qa nanngo areqalo sīngilatq̄ab di nan̄gi tulān arebolebolein̄jq̄as.”

Jon a anjam endi nen̄gren̄yey di aqa utru

³⁰ Yesus a Qotei aqa mānwa tulān gargekoba aqa an̄gro nan̄go n̄amdamuq di yoqnej. E aqa mānwa quja quja segi buk miligiq endi nen̄gren̄yonum. ³¹ E anjam endi nen̄gren̄yonum. Di kiyaaqa? Nīngi sisiyosib Yesus qa n̄un̄go areqalo sīngilat̄osib a bole Kristus Qotei aqa ŋiri degsi poīngwajqa deqa. Osib nīngi Yesus aqa ñam na n̄ambile gaigai sqajqa deqa.

21

Yesus aqa an̄gro 7 nan̄gi na Yesus uneb

¹ Onaqa bati bei Yesus a Taiberias ya agu qalaq di sosiqa aqa an̄gro nan̄goq di olo brantej. E deqa kiñala saqai. ² Ya agu qalaq di Yesus aqa an̄gro 7 nan̄gi soqneb. An̄gro bei Saimon Pita. Bei Tomas aqa ñam bei Didimus. Bei Nataniel. Nataniel aqa qure utru Kana. Kana a Galili sawaq di unu. Sebedi aqa ŋiri aiyel nan̄gi dego ya agu qalaq di soqneb. Ariya Yesus aqa an̄gro aiyel dego nan̄gi koba na soqneb. ³ Onaqa Saimon Pita na nan̄gi minjrej, “E qe oqajqa deqa kakān waiyqa aiyeq̄num.” Onaqa nan̄gi na minjeb, “Iga kalil koba na aiqom.” Degsi minjsib nan̄gi koba na aisib qobūn gogetosib ya robuq oqsib kakān waiyoq̄neb. Di qolo. Waiyeq̄nab nebeej. Nan̄gi qe bei osai bole sai.

⁴ Nobqolo ambru nan̄gi qobūn miligiq di sosib n̄am ateb Yesus a alile di tigelesonaq uneb. Nan̄gi qaliesai, di Yesus. ⁵ Deqa a na nenem̄njrej, “O ijo an̄gro, nīngi qe onub e?” Onaqa nan̄gi na minjeb, “Eo. Iga qe osai.”

⁶ Onaqa minjrej, “Nīngi qobūn aqa qala bei bān woq di

kakanj waiyyi. Waiyosib ningi qe oqab.” Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di dauryosib banj woq di kakanj waiyeb qe tulanj ani eb. Qe di tulanj gargekoba deqa nanngi na soqtosib qobunj goge di atqa keresaiinjrej.

⁷ Onaqa Yesus aqa anjro agi a tulanj qalaqalaiyoqnej qaji a na Pita minnej, “Tamo di gago Tamo Koba.” Onaqa Saimon Pita a anjam di qusiqa aqa gara jugo wauqa osiq piqtej qaji di olo jigsiqu qobunj dena prugosiq yaq aisiq qawainosiq Yesus aqa areq gilej. ⁸ Yesus aqa anjro qobunj miligiq di soqneb qaji nanngi alile jojom 100 mita. Deqa kakanj qe na maqesonaq nanngi qobunj na titosib aisib alile di tiryeb.

⁹ Alile di tiryosib nam ateb di Yesus a nami nam tunjguyosiq qe koitonaq namyuwoq di sonaq uneb. Bem qudei dego sonaq uneb. ¹⁰ Deqa Yesus na minjrej, “Ningiq qe onub di qudei osi boiy.” ¹¹ Onaqa Pita a olo qobunj gogetosiq kakanj qe ti titosiq alile di atej. Qe di kokba. Qe kalil sisiyeb 153. Di qe gargekoba. Ariya kakanj yala branjosai.

¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Ningiq bosib injiq uyyi.” Anjro bei na yala nenemyosai, “Ni tamo yai?” Degosai. Nanngi qalie, di nanngo Tamo Koba. ¹³ Onaqa Yesus a namyuwo jojomyosiq bem ti qe ti di osiq nanngi anainjronaq uyeb.

¹⁴ Yesus a subq na tigelosiq aqa anjro nanngoq di brantoiyeltej. Bini qalubqo.

Yesus na Pita minnej, “Ni ijo kaja du du nanngi gereinjrima”

¹⁵ Nanngi injiq uynab koboonaqa Yesus na Saimon Pita nenemyej, “O Saimon, Jon aqa injiq, ni ijo anjro kalil nanngi burnjrsimqa ni segi e tulanj qalaqalaibeqnum e?” Onaqa Pita na minnej, “Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni

qalaqalaimqnum.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni ijo kaja du du nanği gereinjriime.”

¹⁶ Osiqa olo Pita nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e tulaņ qalaqalaibeqnum e?” Onaqa Pita na minjej, “Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaimqnum.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni ijo kaja nanği taqatnjriime.”

¹⁷ Osiqa olo nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e qalaqalaibeqnum e?” Yesus na Pita anjam di nenemyoqalubtej deqa Pita a are gulbeyonaq minjej, “O Tamo Koba, ni kumbra kalil qa qalie. Deqa ni qalieonum, e ni qalaqalaimqnum.” Onaqa Yesus na olo minjej, “Ni ijo kaja nanği gereinjriime.

¹⁸ “O Pita, e bole mermqai. Ni anğro wala sosimqa ni ino segi areqalo dauryoqnsim sawa ni gilqajqa are soqnej qaji deq giloqnem. Ariya bunuqna ni qeliosimqa ino baņ aiyel soqtim tamo bei na ni tontmosim sawa ni gilqajqa asgimqas qaji deq osi gilqas.” ¹⁹ Pita aqa moiqajqa gam di Yesus na ubtosiq degsi minjej. Pita a gam dena moiym Qotei aqa ñam goge oqwas. Pita a di qalieqajqa deqa Yesus na degsi minjej. Osiqa Pita minjej, “Ni e daurbe.”

Anjam getento

²⁰ Osiqa Yesus a Pita ombla walweloqnsibqa Pita a bulosiq anğro Yesus na tulaņ qalaqalaiyoqnej qaji a nanği aiyel daurnjreqnaq unej. Anğro di agi nami Yesus aqa anğro nanği koba na inği uyoqnsibqa a Yesus beteryosiq nenemyej, “O Tamo Koba, anğro yai na ni osim jeu tamo nanço baņq di atqas?” ²¹ Deqa Pita a anğro di unsiqqa Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, bunuqna ino anğro di a kumbra kiye turqas?” ²² Onaqa Yesus na Pita minjej, “Anğro di a moiyoşaisoqnmqqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim. Di ino wau sai. Di ijo wau. Ni e daurbe.” ²³ Yesus na Pita degsi minjej. Deqa anğro di a

moiqasai anjam di sawa sawaq gileqnaqa Kristen was kalil nanji quoqneb. Anġro di a moiqasai Yesus na Pita degsi minjosai. A na minjej, “Anġro di a moiyoſaisoqnimqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim.”

²⁴ Yesus aqa anġro di agi e segi. E na anjam endi nengrenjonum. E ijo segi njamdamu na Yesus aqa kumbra kalil endi unsim deqa nengrenjonum. Iga qalionum, ijo anjam endi bole.

²⁵ Yesus a mandamq endi sosiqa a kumbra tulan gargekoba yoqnej. Deqa e are qalonum, Yesus aqa kumbra kalil deqa nengrenjyom di buk tulan tumbol kobaosim sawa sawa kalilq di maqosim sawa atqa keresaiqas.

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,
2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini, 2014
copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 13 May 2019

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585